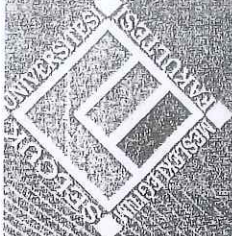

15. ULUSAL ERGONOMİ
KONGRESİ

20-24 Ekim 2009 - KONYA

BİLDİRİ KİTABI

ORGANİZASYON
T.C. Selçuk Üniversitesi
Mesleki Eğitim Fakültesi

15. Ulusal Ergonomi Kongresi

22-24 Ekim 2009

Süleyman Demirel Kültür Merkezi/Konya

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
MESLEKİ EĞİTİM FAKÜLTESİ

Editörler

Yrd.Doç.Dr. Nurgül KILINÇ

Arş. Gör. Mücella ÖZKAN

Basımevi

S.Ü. Basımevi-2011

Başvuru Adresi

Selçuk Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi

Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Bölümü

<http://www.mef.selcuk.edu.tr/>

22-24 Ekim 2009 Konya

15. ULUSAL ERGONOMİ KONGRESİ
“DEĞİŞEN DÜNYA EKONOMİSİ VE ERGONOMİ”

Bildiri kitabının yayını hakkı S.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesine aittir. Alıntı için kaynak gösterilmesi yeterlidir. Bildiri özetlerinin içeriğinden kaynaklanan her türlü sorumluluk ilgili yazarlara aittir.

BİLDİRİ KİTABI

15. ULUSAL ERGONOMİ KONGRESİ 22-24 Ekim 2009 Konya

ÖNSÖZ

Her yıl güzel ülkemizin farklı bir yöresinde düzenlenmekte olduğumuz Ulusal Ergonomi Kongrelerinin XV.'sinin bu yıl da ülkemizin birçok yönü ile ünlü kentlerinden biri olan Konya'da düzenlenmiş olmasından büyük bir mutluluk duyuyordum.

Kongre ev sahipliğinin, giderek önemli gelişmeler kaydeden Konya Selçuk Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi tarafından büyük bir başarı ve misafirperverlikle gerçekleştirilmiş olması da kongre katılımcıları için ayrı bir memnuniyet vesilesi olmuştur.

Tüm Türkiye üniversitelerinde olduğu gibi Konya Selçuk Üniversitesi'nde de müfredat programları içinde ergonominin giderek daha fazla ağırlık kazanmasını ve önemini ilgili tüm taraflarca vurgulanmasını beklemeğe sanırım yanlış olmaz. Üniversitenin öğretim elemanları ve öğrencilerinin kongreye gösterdikleri ilgi de bunun kanıtı olarak gösterilebilir.

Ergonomi biliminin daldının "Verimlilik", "Üretkenlik", "İş Sağlığı ve Güvenliği", "Yaşam Kalitesi", "Engellilerin Çevreye Uyumunu", "Yaşlılarla İlgili Sorunlar", "Toplam Kalite Yönetimi", "Küresel Rekabet", "Sürekliliği Eğitimi", "Sürekliliği Geliştirme" vb konulardaki katkıları, giderek artan ölçüde kitle iletişimi araçlarının da ilgisini çekmektedir. Toplum katmanları tarafından Ergonominin giderek daha da bilinir olması şüphesiz ülkemiz açısından büyük bir kazanç olacaktır.

Ergonominin ülkemizdeki gelişimine Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde yapılan XIV. Ulusal Ergonomi Kongresinin bildiri kitabına yazdığım "Önsöz"de kısaca değinmiştim. Öğrenimimi tamamladığım İTÜ Makina Fakültesi'nden sonra (1964), Almanya Darmstadt Teknik Üniversitesi'ndeki hocam Prof.Dr. Walter Rohmert'le başlayan Ergonomi öğretim ve uygulama çalışmalarım ve ona verdiğim emek 45 yılı çoktan aşmış bulunuyor. Bu uzun süre içinde yetişmiş çok sayıda öğrencimiz hem öğretici ve hem de uygulamacı olarak Türk Eğitim ve İş Hayatına katkıda bulunuyorlar. Bu katkıların daha da artması benim kişisel olarak en büyük dileklerimden biridir.

Bu arada belirtmeliyim ki - ortak dil açısından - Ergonomi, Metot Etüdü ve Standart Zamanlar'a ait bir Terim Tanımları kitabının çıkarılmasına acil gereksinim olduğumu düşünüyorum. Zira Ergonomi; Sanayi, Hizmet, Tarım, Sağlık vb sektörlerin yöneticilerince yeterince benimsenip uygulandıkça ülkemiz kalkınmasına ve firmalarının rekabet yeteneğine çok daha fazla katkıda bulunacaktır.

Bu vesile ile başta kongrenin düzenlenmesine olağanüstü katkısı nedeniyle Sayın Yrd. Doç. Dr. Nurgül KILINÇ olmak üzere, Sayın Üniversite Yöneticilerine, öğrencilere ve emeği geçen herkese en içten teşekkürlerimi sunarım.

Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK
Türk Ergonomi Demegi Kurucu Başkanı
İstanbul Kültür Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
<i>Kişinin İş İle Uyumunu Yöneticiler İle Yönetici Adayı Üniversite Öğrencilerinin Değer Yargılarının Karşılaştırılması.....</i>	1
Oğuz BAŞOL - Gülşen ÇETİN.....	1
<i>Üniversitelerde Uygulanan Performans Değerlendirme Yaklaşımına Akademisyenlerin Bakışı.....</i>	11
Kemal ÜÇÜNCÜ, Aytac AYDIN, Taner TAŞDEMİR.....	11
<i>Servis Yüklere Etkisindeki Akşap İşketeli Bir Koltukta Basınç, Çekme, Kesme Ve Eğitime Dirençlerinin Bilgisayar Destekli Üç Boyutlu Analizi.....</i>	20
Hasan EFE, Ali KASAL, Ali Rıza ARSLAN, Erkan LİKOS.....	20
<i>Kadın Kullanıcıların Elektrikli Ev Araçlarının Kullanımında Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi.....</i>	41
Ali Fuat ERSOY, Fatma ARPACI, Şadan TOKYÜREK, Neslihan ONUR.....	41
<i>Çalışma Ortamı Ve Ö-zelliklerinin Öğretim Üyeleri Tarafından Değerlendirilmesi(1).....</i>	50
Kemal ÜÇÜNCÜ, Taner TAŞDEMİR, Aytac AYDIN.....	50
<i>Ergonomik Açardan Gıysilerde Yaşanılan Problemler.....</i>	61
Yrd. Doç. Dr. H.Fatma Şener, Zeynep Atmaca.....	61
<i>Gıysinün Vücuda Uyumunun Değerlendirilmesinde Objektif Ve Sübjektif Yaklaşımlar.....</i>	72
Yrd. Doç. Dr. Nurgül KILINÇ, Arş. Gör. Meral İŞLER.....	72

<i>Kadın Pantolon Üretimi Açısından Kalça Ve Uyluk Çevresi Ölçülerinin İncelenmesi</i>	81
Birsen ÇİLEROĞLU Şule ÇİVİTÇİ Figen ÖZEREN	81
<i>Algılanan Giysi Rahatlığının Sınav Performansına Etkisi</i>	89
Doç.Dr. Şule Çivitci Yrd.Doç.Dr. Birsen Çileroğlu, Dr. Figen Özeren Ataş Gör. Başak Boğday Saygılı.....	89
<i>İş Güvenliği Davranış Yönetim Sistemi</i>	99
Tunç Demirbilek.....	99
<i>Çalışma Hayatına İlişkin İş Güvenliği Ve İşçi Sağlığı Önlemleri</i>	109
Gülşen ÇETİN.....	109
<i>İş Sağlığı Ve Güvenliği Yönetim Sistemlerinde Bulunak Risk Değerlendirme Süreci: Literatür Araştırması</i>	120
Raife Canlar Durmaz Orhan Engin.....	120
<i>Büyük Beden Bayanlar İçin Müller Temel Beden Kalıbuun Uygulanması Ve Kalıp Düzeltilmelerinin Yapılması</i>	130
Prof. Fatma Öztürk, Nezahat Çetin, Özlem Kaya, Seda Çotuk.....	130
<i>Müller Kalıp Sistemi 46-52 Beden (38-41 Yaka) Klasik Erkek Gömleği Kalıplarının Antropometrik Ve Ergonomik Uyumunun İncelenmesi, Geliştirilmesi</i>	144
Yrd. Doç. Miyase ÇAĞDAŞ, Burcu BAŞARAN.....	144
<i>Geleneksel Konya Merkez Kadın İç Giyimlerinden Kıvratma Gömleklerin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi</i>	156
Yrd. Doç. Miyase Çağdaş, Mine Ceranoğlu.....	156
<i>Mevlana Müzesinde Bulunan Mevlana'ya Atfedilen Giysilerin Ergonomik Açından İncelenmesi</i>	171
Yrd. Miyase Çağdaş, Arife Aktaş.....	171

<i>Kas-İskelet Sistemi Rahatsızlık Risklerinin Değerlendirilmesinde Ergonomik Araçlar; Emek Yoğun Bir İşletmede Uygulama Örneği</i>	181
Emre ÖZEL, Oya ÇETİK.....	181
<i>Kocaeli Bölgesi Yeniloğan Mekonyumunda Toksik Ve Esansiyel Eser Element Konsantrasyonları</i>	196
Gülcan Türker, Kıvanç Ergen, Yunus Karakoç, Ayşe Ergin Arısoya, Ümit Bora Barıttçı.....	196
<i>Tarihsel Süreçte Ve Bugün Giyimine Ve Süslenme Alışkanlıklarındaergonomi Açısından Aykırı Örnekler</i>	202
Hafize PEKTAŞ.....	202
<i>Ergonomide Antropometrinin Önemi Ve Bir Antropometrik Çalışma Örneği</i>	227
Prof. Dr. Galip AKIN, Prof. Dr. Erksin GÜLEÇ, Doç. Dr. Mehmet SAĞIR, Doç. Dr. Başak KOCA ÖZER, Doç. Dr. Timur GÜLTEKİN, Arş. Gör. Yener BEKTAŞ.....	227
<i>Mimarlıkta Antropometri Çalışmaları</i>	239
Yavuz ARAT.....	239
<i>Ormanlıkta Üretim İşçiliğinde Vücut Yapıları Kaza Risk Faktörü Müdüğü</i>	250
Korhan ENEZ Murat TOPBAŞ H.Hulusi ACAR.....	250
<i>Yalın Üretime Geçiş Sürecinde "5s" Sisteminin Hazır Giyim İşletmelerinde Uygulanma Düzeyleri</i>	258
Prof. Fatma ÖZTÜRK, Arzu TERLİ.....	258
<i>Hazır Giyim Sanayinde Ergonomik Çalışma Ortamlarının Oluşturulmasında 5s Teknikleri Ve Örnek Bir Uygulama</i>	271
Vedat DAL, Abdurrahim YILMAZ.....	271

KAYNAKÇA

- ASDOWN, S.P., WATKINS, S.M., 1996. Concurrent engineering in the design of protective clothing: interfacing with equipment design. Performance of Protective Clothing: Fifth Volume, ASTM STP 1237, James S. Johnson and S.Z. Mansdorf, Eds.
- BULGUN E. Y. (1994) "Türkiye'de 12-17 Yaş Grubu Genç Kızları Beden Ölçüleri Standardizasyonu". İzmir: Ege Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- CEGİNDİR, N., 2008 "The Comparison of Female Preteen Pants Patterns in Different Methods". Tekstil ve Konfeksiyon, 18, (3)240-246.
- CONSUMER REPORTS. 1996. Why don't these pants fit?. May, 38-39
- CORUŞ E., 2009 "An Investigation Of The Ergonomics Of Jeans". Tekstil ve Konfeksiyon, 19 (3), 248-254
- DERE F., Ö. OĞUZ: Artistik Anatomi., Nobel Tıp Kitabevi, Adana, 1996.
- ERCAN E. 1994 Türk Bayan Vücut Ölçülerine Dayalı Yeni Bir Giysi Kalıp Çizim Sisteminin Geliştirilmesi. İzmir: Ege Üniversitesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- ERDOĞAN, C. (1999). "Bebek-Çocuk-Genç Yaş Gruplarında Vücut ve Giysi Ölçülerinin Standardizasyonu." *Tekstil ve Konfeksiyon*. Yıl:9, Sayı: 6, s:453-460.
- GOLDMAN, R. F. (2005). The four 'Fs' of Clothing Comfort. *Environmental Ergonomics*. Pp:315-319.
- ODAR, İ. V. 1986 Anatomi Ders Notları., Sistem Ofset, 1. Cilt, s: 1-5.
- SAGERS, P. (2008). "Understanding Fit". Silhouette Patterns. Special Features. <http://www.silhouettepatterns.com/features/index.htm>
- SEN A., ÖNDOĞAN, Z., TAMA D., "Giysi Kalıbı Hazırlığında Dikkate Alınan Vücut Tipleri", 1. Uluslar Arası 5. Ulusal Meslek Yüksek Okulları Sempozyumu 27-29 Mayıs 2009, Selçuk Üniversitesi Kadınhanı Faik İpe MYO, Konya.
- VURAL T., ÇİLEROĞLU B., ÇORUŞ E., " Yaşlı Kadın Vücut Ölçülerinin Ergonomik Giysi Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi" 7-9 Ekim 2004, 10. Ulusal Ergonomi Kongresi, Bursa.
- YEŞİLPINAR S. 1994 Türkiye'de 7-11 Yaş Grubu kız Çocuklarının Beden Ölçüleri Standardizasyonu. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir.

ALGILANAN GİYSİ RAHAHLIĞININ SINAV PERFORMANSINA ETKİSİ

Doç.Dr. Şütle Çivici * Yrd.Doç.Dr. Birsen Çileroğlu*, Dr. Figen Özeren**,
Alaş Gör. Başak Boğday Saygılı*

ÖZET

Giym, bireyin psikolojisinde, yaşantısında ve sosyal ilişkilerinde etkili olan bir unsurdur. Her geçen gün modanın insanları üzerindeki etkisinin artması nedeniyle, giymin önemi artmakta, toplumsal değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan farklılıklar giym tercihlerine de yansımaktadır. Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinde algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın amacı, algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisini belirleyerek değerlendirmek ve ortaya çıkan sonuçlara uygun öğrencilere ve üreticilere öneriler getirmektir. Araştırma pilot bir çalışma niteliğinde olup küçük bir örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü bayan 22 üniversite öğrencisi alınmıştır. Araştırmada algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisini belirlemek için, başarılarını etkileyen zihinsel olmayan etmenler, sınav performanslarını etkileyen etmenler, sınavlarda giysileriyle ilgili olarak hareket rahatsızlığı yaratan durumları, üzerlerindeki giysilerin ne derece rahat olduğu ve sınavda giysileriyle ilgili olarak ne tür rahatsızlıklar duyduklarına ilişkin verileri elde edecek sorulardan oluşan bir ölçme aracı hazırlanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu ölçme aracı iki ayrı sınavda aynı öğrencilere farklı giysi türleri ile uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin sınav başan notları değerlendirilmiştir. Buradan elde edilen bilgiler doğrultusunda, bireylerde algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisi tespit edilerek, bilimsel olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin vücudu sıkı dar, hava koşullarına uymayan, canlı renkli giysilerin sınavda dikkatlerini azalttığı ve performanslarını etkilediği ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, öğrenciler ve üretim yapan sektöre çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Giyim, Giysi rahatlığı, Tüketici, Sınav performansı, Ergonomi

THE EFFECT OF PERCEIVED CLOTHING COMFORT ON THE EXAM PERFORMANCE

ABSTRACT

Clothing is an important fact that affecting psychology, life style and social relations of an individual. Because of increasing the effects of fashion on the people, importance of clothing has been increasing gradually and differentiations due to social alteration is reverberate to the clothing preferences. In this investigation, it has been tried to put forwarded the effect of perceived clothing comfort on the exam performance of university students. The aim of the investigation is to evaluate the effect of perceived clothing comfort on the exam performance and to offer some suggestions to the students and producers according to the results. This investigation is a pilot study and it has been

* Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Bölümü Beşevler/Ankara ivutug@gnul.com

** Çukurova Üniversitesi Adana Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü Adana

carried out on a little sample group. 22 voluntary female university students have been participated to the investigation. In order to determine the effects of perceived clothing comfort on the exam performance, a measurement tool consisting of the questions has been developed. Questions has been arranged to gain data about factors effecting the exam performance. other than mental factors effecting the exam success. conditions creating movement disturbance related to their clothing during the exam, how comfortable of their clothings, and what kind of discomfort they feel arised from their clothing during the exam. This measurement tool, which is arranged by the investigators, has been applied to the same students after the two different exams, while they have worn different kind of clothing. Additionally, their exam marks have been evaluated. According to the obtained datas, the effect of perceived clothing comfort on the exam performance has been ascertained and evaluated scientifically. As a result, it has been put forwarded that clothing that are formfitting, vibrant color, inappropriate to the weather conditions looses the students attention and effects their performance negatively. According to these results it has been offered some suggestions to the students and producers.

Key Words: Clothing, Clothing Comfort, Consumer, Exam Performance, Ergonomy

1. GİRİŞ

Öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşimi sonucunda davranışlarında meydana gelen kalıcı değişimlerdir. Öğrenme sırasında bireyin; var olan durumunu ortaya koyma, eldeki verilerle karşılaştırma, düzeltme ve geliştirme amaçlarına yönelik olarak ölçme ve değerlendirme süreçleri gerçekleştirilir (Saban, 2000:323). Bu süreçlerde en çok kullanılan araçlardan biride yazılı sınavlardır. Yazılı sınavlarda, yazılı birkaç soruya belli bir sürede öğrencinin yazılı olarak cevap vermesi beklenmektedir (Küçükahmet, 2006:224). Yazılı ve diğer tüm sınavlarda, sınav ortamının uygun olmasının yanı sıra öğrencilerin kendini rahat hissetmesi gerekmektedir.

Öğrenciler, sınav anında bedenlerini saran üç boyutlu bir yüzey olan giysileri bakımından da rahat hissetmelidir. Giysilerin içerisinde bireyin kendini rahat hissetmesi ve rahat hareket edebilmesi, vücuduna uyan, hareket serbestliği sağlayan, hava koşullarına uygun giysilerle mümkündür (Vural ve diğ., 2006:337). Giysinin vücuda uyumundan kaynaklanan sorunlar iş verimini düşürdüğü gibi, kişi üzerinden psikolojik ve fiziksel konforsuzluk hissi yaratmaktadır (Vural ve diğ., 2006:343). Giyside ortaya çıkacak bu konforsuzluk hisleri, alerjik reaksiyonlar, kaşıntı, üşüme hissi, aşırı darlık hissi, vücut hareketlerinin kısıtlanması gibi giysiden kaynaklanan çeşitli rahatsızlıklar olarak sınırlanmaktadır (Oğulata, 1995).

Giysi kullanıcı tarafından değerlendirilirken; öncelikle renk, desen ve kumaş özellikleri ön planda olsa da, giysilerde vücuda uyum ve hareket serbestliği aranan en önemli özelliklerden biridir (Ayдын ve diğ., 2007). Giysi konforu, belirli çevresel şartlar altında giysiye giyen kişinin yargıları ve psikolojik olarak hissettikleridir. Giyim konforu sadece fiziksel parametreler kullanılarak kapsamlı bir şekilde tanımlanamaz. Buna rağmen kumaş ve giysilerin çoğu nesnel özellikleri giysilerin giyim konforu ile ilişlidir (Kılınç ve Akaya, 2008:562).

Giyim bütün gün vücudu sadece dış etkenlerden korumak için değil, aynı zamanda insan topluluklarının sosyal ihtiyaçlarını karşılamak, örtünmek, gizlemek, güzel görünmek, süslenmek, dikkat çekmek, beğenilmek, değişiklik arama tutkusu, yeni biçimler ortaya koyma, insanlığın kişiliğini kabul ettirme ve gösterme duygularını tatmin eder. Bütün bu özelliklerinin dışında, teknolojinin gelişmesi ve yeni ihtiyaç alanlarının ortaya çıkması ile giyim farklı bir boyut kazanmıştır. Yapılan işe ve ortama uygun giysiler aranır duruma gelmiş, giysinin sadece tabiatın etkilerinden koruması değil, birçok ihtiyacı bir anda karşılaması beklenmektedir (Ağaç ve Şahimoğlu, 2007).

İhtiyaçlar hiyerarşisinde önemli bir yere sahip olan giyim, korunma güdüsü ile birlikte, sosyal ilişkiler kurma ve kendi imajını yaratma gibi ihtiyaçlara da hizmet eder duruma gelmiştir. Giyim insanların kendilerini topluluğun içinde kabul ettirmesi, iyi izlenimler bırakması ve kişiliğini ortaya koymasında en önemli faktörlerden biridir (Kuru ve Kaynak, 2005).

Sosyal bir varlık olan insan, üzerinde taşıdığı her şeye bedeni kadar önem vererek, genel bir görünümü yaratmak istemektedir. Giysiler, hem fonksiyonel hem de estetik (güzel) olmalıdır. Kişiler tarafından giysi tercihinde bazen fonksiyonellik ön planda tutulurken, bazen de güzellik ön plana çıkmaktadır. Yararlı olmak değil, değişik olmak modanın amacı olduğundan, kişiler giysiler içerisinde kendini rahat hissetmese de moda olan giysileri tercih etmektedirler (Çiviteci, 2004:7).

Bu araştırmada, mevcut çalışma konfor ve performans arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için doğal bir ortamda sinava giren üniversite öğrencileri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin giydikleri giysi türleri ve bu giysilerden algıladıkları rahatlık düzeyi ile ilgili kesitsel veriler toplanmıştır. Bu veriler, söz konusu sınav için her bir öğrenci tarafından alınan sınav notları ile karşılaştırılmıştır. Potansiyel olarak sınav performansını ile bağlantılı diğer etkenleri kontrol altına alarak, yüksek rahatlık seviyelerinin yüksek sınav sonuçlarıyla ilişkili olabileceği varsayımında bulunulmuştur.

2. Yöntem

Bu araştırma, algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisini belirleyerek değerlendirmek ve ortaya çıkan sonuçlara uygun öğrencilere ve üreticilere öneriler getirmek amacıyla planlanmıştır. Araştırma pilot bir çalışma niteliğinde olup küçük bir örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Moda Tasarımı Eğitimi gören 3 sınıf öğrencilerinden gönüllü 22 bayan üniversite öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Araştırmada, algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisini belirlemek için, başarılarını etkileyen zihinsel olmayan etmenler, sınav performanslarını etkileyen etmenler, sınavlarda giysileriyle ilgili olarak hareket rahatsızlığı yaratan durumları, üzerlerindeki giysilerin ne derece rahat olduğu ve sınavda giysileriyle ilgili olarak ne tür rahatsızlıklar duyduklarına ilişkin verileri elde edecek sorulardan oluşan bir ölçme aracı hazırlanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu ölçme aracı iki ayrı sınavda aynı öğrencilere farklı giysi türleri ile uygulanmıştır.

İlk sınavda öğrenciler araştırmanın içeriği hakkında bilgilendirilmemiştir. Öğrenciler giysilerini kendileri seçmişlerdir. Algılanan rahatsız derecelendirmeleri, giysi rahatlığını değerlendirme için özel olarak geliştirilen (Cardello ve diğ., 1998, 2003) Rahatlık Duyusal Etiketli Büyüklük (Comfort Affective Labeled Magnitude - CALM) skalası (Şekil 1) kullanımı yoluyla toplanmıştır. Skala, en düşük (-100) den en yüksek (+100) e doğru sıralanmaktadır.

Giysilerin Mevcut Rahatlık/Rahatsızlık Seviyeleri

Düşünülebilir En Yüksek Rahatlık Düzeyi (100-81)

Son Derece Rahat (80-61)

Oldukça Rahat (60-41)

Orta Düzeyde Rahat (40-21)

Biraz Rahat (20-0)

Biraz Rahatsız (-1 - -20)

Orta Düzeyde Rahatsız (-21 - -40)

Oldukça Rahatsız (-41 - -60)

Son Derece Rahatsız (-61 - -80)

Düşünülebilir En Düşük Rahatlık Düzeyi (-81 - -100)

Şekil 1: Rahatlık Derecelendirme Formu.

Bu ölçü, önceden bir laboratuvar rahatlık ve performans çalışmasında kullanılmıştır (Bell ve diğ., 2003). Bu ölçü, iyi psikometrik özellikler ortaya koymuş ve rahatlıktaki farkları etkilemek için giysi türleri ile tahmin edilen bilişsel performans seviyelerini birbirinden ayırdığı önceden ortaya konulmuştur. Mevcut çalışma konusunda, öğrencilerden bir soru kullanımıyla o anda üzerlerinde olan giysileri belirtmeleri istenmiştir. Her bir kategori için kategoriler burada parantez içerisinde örneklerle belirtilmiştir. resmi giysi (örneğin; takım elbise, yüksek topuklu ayakkabı), günlük giysi (örneğin; spor pantolon, gömlek, kazak, üşört, alçak topuklu ayakkabı vb.), spor giysi (örneğin; eşortman, spor ayakkabı vb.). Daha sonra, öğrencilere sınav süresince 1'den (çok soğuk) 5'e kadar (çok sıcak). 3 = tam kararmda gibi 5 puanlık skala kullanılarak oda sıcaklığını nasıl algıladıkları ve sınavda giysileriyle ilgili olarak ne tür rahatsızlıklar duydukları sorulmuştur. Böylece sınav süresince, üzerlerindeki kıyafetler içerisinde kendilerini ne derece rahat hissettiklerini değerlendirdiler.

Sınav performansını etkileyebilecek giysi ve giysi rahatlığı dışındaki etkenlere karşılık gelmesi amacıyla, denekler 0'dan (olasi en düşük kendine güven) 100'e (olasi en yüksek kendine güven) kadar yapılandırılmış 100 lük bir hat skalasında bu sınavda giyme konusunda kendilerine güven seviyeleri belirlenmiştir. Bu bilgidен, öğrencilerin sınavda hazırlık düzeyleri tahmin edilmiştir.

İkinci sınavda öğrenciler araştırmanın içeriği hakkında belirli düzeyde bilgilendirilmiştir. Araştırmanın kapsamı bakımından öğrencilere araştırmanın konusu açıklanmıştır. Öğrencilerden sınavda gelirken resmi giysi (örneğin; takım elbise, yüksek topuklu ayakkabı), giysiler giymesi istenmiştir. 15 gün sonra ikinci sınav uygulanmıştır.

Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu ölçme aracı iki ayrı sınavda sınav sonunda aynı öğrencilere farklı giysi türleri ile uygulanmıştır. Öğrencilere dersin temel bilgilerini içeren açık uçlu 10 sorudan oluşan 40 dakikalık benzer iki sınav hazırlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin başarı notları bu sınavlar ile değerlendirilmiştir.

Bu çalışmadaki hipotezi sınamak için, elde edilen veriler analiz edildi. Öncelikle bağımsız, bağımlı ve kontrol değişkenleri için tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Sonrasında, ilişki ölçütleri (bağlantılar ve t testleri), kontrol değişkenleri arasındaki ilişkileri aramak ve belirli değişkenlerin birbirleriyle aynı doğrultuda olup olmadığını amacıyla hesaplanmıştır. Öğrencilerin algılanan giysi rahatlığı, sınavda giyme konusunda kendilerine güvenleri ve sınav sonuçları ile ilgili birinci ve ikinci sınav sonunda uygulanan ölçme sonuçları ile elde edilen veriler, Paired Samples Testi ile karşılaştırılmıştır (t) ve sonuçlar $P < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Tüm veriler, SPSS 12,5 istatistiksel yazılım paketleri kullanılarak analiz edilmiştir. Buradan elde edilen bilgiler doğrultusunda, bireylerde algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisi tespit edilerek, bilimsel olarak değerlendirilmiştir.

3. Araştırma Bulguları ve Sonuçlar

Birinci sınavda ilişkin bağımlı, bağımsız ve kontrol değişkenleri için hesaplanan tanımlayıcı istatistik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

TABLO 1: Birinci Sınav İlişkin Bağımsız, Bağımlı ve Kontrol Değişkenleri için Tanımlayıcı İstatistikler ($n = 22$)

Değişken	Ortalama (SD)	Aralık
Algılanan giysi rahatlığı	54.67 (32.08)	-40'den 80'e
Sınavda giyme konusunda kendine güven	75.24 (12.37)	30'dan 95'e
Sınav sonucu	85.78 (6.25)	70'ten 100'e

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, rahatlıklarını pozitif sayılar kullanarak derecelendirmiştir. Pek az denek, üzerlerindeki giysilerden dolayı oldukça rahatsız olduklarını belirtmiştir. Bu durum, sezgisel duyu oluşmaktadır. Çünkü öğrenciler sınavda girecekleri kıyafetleri kendileri seçmiştir.

Oda sıcaklığını derecelendirmede en sık seçilen kategori "tam kararmda" 18(%81) olmuştur. Az sayıda öğrenci sıcaklığın ya çok soğuk ya da çok sıcak olduğunu algıladığı saptanmıştır. Sınavda giyme konusunda kendilerine iyi bir oranda güvendikleri ve sınavda hazırlanarak geldikleri görülmüştür. İlk sınavdan aldıkları sınav sonucunun ortalaması 100 üzerinden 85.78 puan olarak hesaplanmıştır.

Giyyilen kıyafetlerin türüne bakıldığında benzerlikler olduğu gözlenmiştir. Genel itibarıyla; 22 öğrencinin 17(%77,3)'ünün üzerinde günlük giysi (örneğin;

spor pantolon, gömlek, kazak, tişört, alçak topuklu ayakkabı vb.), 4(%18,2)'sinin üzerinde spor giysi (örneğin: eşortman, spor ayakkabı vb.), 1(%4,5)'inin üzerinde resmi giysi (örneğin: takım elbise, yüksek topuklu ayakkabı), giydikleri saptanmıştır.

TABLO 2: İkinci Sinava İlişkin Bağımsız, Bağımlı ve Kontrol Değişkenleri için Tanımlayıcı İstatistikler (n = 22)

Değişken	Ortalama (SD)	Aralık
Algılanan giysi rahatlığı	24.04 (21.89)	-40'den 70'e
Sinava girme konusunda kendine güven	78.55 (10.37)	40'dan 95'e
Sinav sonucu	81.20 (5.68)	65'ten 95'e

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, rahatlıklarını düşük düzeyde pozitif sayılar kullanarak derecelendirmiştir 24.04 (21.89). Pek az denek, üzerlerindeki giysilerden dolayı rahat olduklarını belirtmiştir.

Oda sıcaklığı derecelendirmede en sık seçilen kategori birinci sinavda "tam kararmada" ilken ikinci sinavda "çok sıcak" 15(%68,2) olmuştur. Her iki sinavda da oda sıcaklığı sabit tutulmuştur. Bu durum beklenen bir sonuç olmuştur. Az sayıda öğrenci sıcaklığın "tam kararmada" olduğunu belirtmiştir. Sinava girme konusunda iyi bir oranda 78.55 (10.37) kendilerine güvendikleri ve sinava hazırlanarak geldikleri görülmüştür. İkinci sinavdan aldıkları sınav sonucunun ortalaması 100 üzerinden 81.20 puan olarak hesaplanmıştır.

TABLO 3: Birinci ve İkinci Sinava İlişkin Öğrencilerin Giysileri İle İlgili Hissettikleri Rahatsızlıklar (n = 22)

Seçenekler	Birinci Sinav		İkinci Sinav	
	Evet S(%)	Hayır S(%)	Evet S(%)	Hayır S(%)
Giysim hareketlerimi kısıtlıyor	5(22.7)	17(77.3)	10(45.5)	12(54.5)
Giysim dikkatimi dağıtıyor	4(18.2)	18(81.8)	8(36.4)	14(63.6)
Giysimin rengi beni rahatsız ediyor	8(36.4)	14(63.6)	3(13.7)	19(86.3)
Giysimin kumaşı cildimi rahatsız ediyor	4(18.2)	18(81.8)	6(27.3)	16(72.7)
Giysim çok sıcak tutuyor	2(9.1)	20(90.9)	12(54.5)	10(45.5)
Giysim üşütüyor	2(9.1)	20(90.9)	1(4.5)	21(95.5)
Çevremdeki kişilerin baka baktığını hissediyorum	3(13.7)	19(86.3)	4(18.2)	18(81.8)

Tablo 3'de birinci ve ikinci sinava ilişkin öğrencilerin giysileri ile ilgili hissettikleri rahatsızlıklar verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde, giysiler ile ilgili hissettikleri rahatsızlıklardan birinci sinava göre ikinci sinavda giysilerin

hareketlerini kısıtladığı, dikkatlerinin dağıldığı, cildi rahatsız ettiği ve çok sıcak tuttuğu yönünde yükselme gözlemlenmiştir. Giysinin renginde, üşütmesinde ve dikkat çekmesinde çok az bir değişim olmuştur.

Öğrencilerin algılanan giysi rahatlığı, sinava girme konusunda kendilerine güvenleri ve sınav sonuçları ile ilgili birinci ve ikinci sınav sonunda uygulanan ölçme sonuçları ile elde edilen veriler, Paired Samples Testi ile karşılaştırılmıştır (t) ve sonuçlar P<0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

22 öğrencinin birinci sinavda algılanan giysi rahatlığı (Ortalama 54.67; SD=32.08) ikinci sinavda algılanan giysi rahatlığı (Ortalama 24.04; SD=21.89) ne göre yaklaşık %56'lık bir azalma olduğu tespit edilmiştir. Birinci ve ikinci sınav sonunda uygulanan ölçme sonuçları ile elde edilen veriler, Paired Samples Testi ile karşılaştırılmıştır (t=14.143; P=0.002; P<0.05). Buna göre iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur...22 öğrencinin birinci sinavda girme konusunda kendine güvenleri (Ortalama 75.24; SD=12.37) ikinci sinavda öğrencilerin sinava girme konusunda kendilerine güvenleri (Ortalama 78.55; SD=10.37)'ye göre yaklaşık %4'lük bir yükselme olduğu tespit edilmiştir. Birinci ve ikinci sınav sonunda uygulanan ölçme sonuçları ile elde edilen veriler, Paired Samples Testi ile karşılaştırılmıştır (t=9.563; P=0.001; P<0.05). Buna göre iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 22 öğrencinin birinci sinavda aldıkları puanlar (Ortalama 85.78; SD=6.25) ikinci sinavda aldıkları puanlar (Ortalama 81.20; SD=5.68)'a göre yaklaşık %5'lik bir azalma olduğu tespit edilmiştir. Birinci ve ikinci sınav sonunda uygulanan ölçme sonuçları ile elde edilen veriler, Paired Samples Testi ile karşılaştırılmıştır (t=5.951; P=0.001; P<0.05). Buna göre iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Yakın zamanda gerçekleştirilen kontrollü laboratuvar çalışmaları, giysi rahatlığının bilişsel performans üzerinde etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Başka bir çalışmada, ilişkiyi doğal koşullar dahilinde ölçmek amacıyla, öğrencilerin istatistik sınavlarından aldıkları notlar, rahatlık oranlarıyla karşılaştırılmıştır. Öğrenciler, sınav öncesinde, sinava girme konusundaki kendilerine olan güvenleri, çalışmaları saat sayısını, rahatlık seviyelerini, giymiş oldukları giysilerin türünü ve diğer ilgili değişkenleri derecelendirmiştir. Doğal koşulları korumak adına, giysiler konusunda müdahale edilmemiş ancak öğrenciler kıyafetlerini kendileri seçmişlerdir. Beklendiği üzere, giysi ne kadar resmi ise, bu giysinin rahatlık derecesi ve dolayısıyla sınav notu da o kadar düşük olmuştur (Bell, Cardello and Schutz, 2005:308-320). Bu araştırma ise, algılanan giysi rahatlığı ve bilişsel performans arasındaki ilişki konusunda belirli düzeyde kanıt sunmaktadır.

İş yükü (Glaser, Tatum, Nebecker, Sorenson ve Aiello, 1999), kişilik (Hogan ve Shelton, 1998), cinsiyet (Kass, Ahlers ve Dugger, 1998), endişe ve beklentiler ve yaşlanma da dahil olmak üzere, bilişsel performansa etki edecek pek çok etken ortaya konmuştur. Termal koşullar (Epstein, Kerem Moisseiev, Gasko ve Yachin, 1980), fiziksel hareket, görsel rahatsızlığın (Rehichi, DeMoja ve Scullica, 1996) etkileri ve bilişsel performans üzerine karar alma ile ilgili endişe konusunda (Halvari, 1996) araştırmalar da yürütülmüştür. Termal ve giysinin sıklığıyla ilgili problemlerden bağımsız olarak, bireylerin psikolojik

rahatlığa verdikleri nesnel puanlar ve bilişsel performansları arasındaki doğrudan ilişkiyi inceleyen kontrollü bir laboratuvar çalışması yapılmıştır (Bell, Cardello ve Schutz, 2003). Bu çalışmada, giyildiğinde düşük düzeyde algılanan rahatlık dereceleri alan giysi kumaşları, basit bir bilgisayarlı gözetim görevinde daha yavaş tepki süreleri ve azalan doğruluk sonucunu vermiştir. Çalışmayı yürütenler, malzemenin dokunma duygusu ile ilgili özellikleri ya da neden olduğu rahatsızlığın bireyin konsantrasyonuna bağlı olduğu görevden uzaklaştırdığını savunmuşlardır.

Giysi ve performans ile ilgili doğala yakın bir çalışmada (Fredrickson, Roberts, Noll, Quinn ve Twenge, 1998), lisans öğrencilerinden bir başka araştırma çalışması için olduğu söylenen matematik sınavına girmeden önce bir süveter ya da bir mayo giymeleri istendi. Sonuçlar, erkeklerin notlarının giydikleri giysilere dayanarak çeşitlilik göstermediğini, ancak mayo giyen kadınların süveter giyenlere kıyasla daha düşük not aldıklarını ortaya koydu. Yazarlar, kişilerin kendilerini nesnelleştirmelerinin kadınların düşük not almalarına aracılık ettiği savunmuştur. Çalışmanın sorumluları doğal bir ortam yaratmayı sağlamış olsalar da, zorla süveter ve mayo giydirilmesi ve deneyin öğrenciler için hiçbir önemli sonucu olmadığı gerçeği, çalışmanın doğal yönlerini azaltmıştır.

Algılanan rahatlık ve bilişsel performans arasındaki ilişkiyi inceleyen önceki iki çalışmanın (Bell ve diğ., 2003; Fredrickson ve diğ., 1998) literatürde bulunabileceği ve bunlardan birinin doğal olmayan değerinin de kontrollü laboratuvar ortamında yürütüldüğü düşünüldüğünde, mevcut çalışmanın bu değişkenleri doğal koşullar dahilinde ilk çalışma olma niteliğindedir. Bu çalışmada sinanan hipotez, potansiyel olarak sınav performansıyla bağlantılı diğer etkenleri kontrol ederek, algılanan rahatlıktaki farkların sınav performansındaki farklarla pozitif şekilde bağlantılı olabileceği yönündedir. Birinci ve ikinci sinava ilişkin bağımsız, bağımlı ve kontrol değişkenlerin istatistikler sonuçlarıyla da ortaya konduğu gibi (bakınız, Tablo 1,2,3 ve 4), bu veriler söz konusu hipotezi desteklemektedir.

Bu araştırma sonucunda, kendi tercihlerini giyerek geldikleri birinci sinavda algılanan giysi rahatlığının resmi giysi (örneğin; takım elbise, yüksek toplu ayakkabı) giyerek geldikleri ikinci sinavda algılanan giysi rahatlığına göre büyük oranda azalma olduğu tespit edilmiştir. 22 öğrencinin birinci sinavda aldıkları puanlar ile ikinci sinavda aldıkları puanlar karşılaştırıldığında ise yaklaşık %5'lik bir azalma olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada tartışılması gereken sınırlarımlar mevcuttur. Öncelikle bu araştırma pilot bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Sadece bir sınıf ve bir sinavın mevcut olması kolay örneği teşkil etmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilere, araştırmanın içeriği ve kapsamı hakkında belli düzeyde bilgi verilmiştir. Bundan dolayı, çalışma hipoteziyle ilgili tüm cevapların önyargılı olma olasılığı bulunmamaktadır.

Bu çalışmadan elde edilen bulguların tüm eğitim seviyelerindeki öğrenciler için (herhangi bir sınav veya standart üniversite giriş sınavı için optimal giysi seçimi açısından) pek çok anlamı bulunmaktadır. Geçtiğimiz 25

sene içerisinde, kişinin "başarı için giyinmesi" kavramına dikkat edilmiş ve güven duyulmuştur. Bu da daha moda ve kimi zaman daha resmi kıyafetin bir şekilde kendine güven seviyesini ve daha fazla meslek başarısıyla sonuçlanacak şekilde, kişinin performans yeteneklerinin başkaları tarafından algılanmasını artırmada aracı olduğu anlamına gelmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, daha geniş ve farklı örneklem grubu üzerinde daha fazla araştırma gereğini ortaya koymaktadır. Giysiler ve daha iyi başarı performansı arasındaki ilişkinin moda ve kimlikle mi yoksa fiziksel ve psikolojik rahatlıkla mı ilgili olduğunu değerlendirmek amacıyla başka çalışmaların yürütülmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Giyim tarzı ve kumaşın etkileri ile rahatlığın diğer performans türleri üzerindeki etkisi konusunda da daha fazla araştırma yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Aydın, S., Gürşabaz, N., Özeltas Kahta, S., Arga Şahinoğlu, M.; 2007. "Hazır Giyim Sektöründe Üretilen Erkek Pantolonunun Vücut Hareketleri İle Uyumunun Ergonomik Açıldan İncelenmesi", 13. Ulusal Ergonomi Kongresi, Kayseri, 6-8 Aralık.
- Ağaç, S., Arga Şahinoğlu, M.; 2007. "Depremzedelerin Giysi İhtiyaçlarının Belirlenmesi Ve Örnek Giysi Tasarımı" 13. Ulusal Ergonomi Kongresi, Kayseri, 6-8 Aralık.
- Bell, R., Cardello, A.V., & Schutz, H. G. 2003. "The relations among comfort of fabrics, ratings of comfort, and visual vigilance". *Perceptual and Motor Skills*, 97, 57-67.
- Bell R., A. V. Cardello and H. G. Schutz, 2005. "Relationship Between Perceived Clothing Comfort and Exam Performance", *Family and Consumer Sciences Research Journal*, Vol. 33, No. 4, June 2005 308-320
- Cardello, A.V., Bell, R., Marshall, D.W., Winterhalter, C., Meiselman, H. L., & Schutz, H. G. 1998. "A multi-faceted approach to sensory and marketing research on clothing": Paper presented at the Fourth Rose Marie Pangborn Symposium, Alesund, Norway.
- Çivitci, S.; 2004. "Moda Pazarlama", Asil Yayın Dağıtım Lmt.Şti., Ankara.
- Epstein, Y., Keren, G., Moisseiev, J., Gasko, O., & Yachin, S. 1980. "Psychomotor deterioration during exposure to heat". *Aviation & Space Environmental Medicine*, 51(6), 607-610.
- Fredrickson, B. L., Roberts, T., Noll, S. M., Quinn, D. M., & Twenge, J. M. 1998. "That swimsuit becomes you: Sex differences in self-objectification, restrained eating and math performance". *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 269-284.
- Glaser, D. N., Tatum, B. C., Nebecker, D. M., Sorenson, R. C., & Aiello, J. R. 1999. "Workload and social support: Effects on performance and stress". *Human Performance*, 12(2), 153-176.
- Halvari, H. 1996. "Effects of mental practice on performance are moderated by cognitive anxiety as measured by the Sport Competition Anxiety Test". *Perceptual and Motor Skills*, 83, 1375-1383.
- Hogan, R., & Shelton, D. 1998. "A socioanalytic perspective on job performance". *Human Performance*, 11(2/3), 129-144.
- Kass, S. J., Ahlers, R. H., & Dugger, M. 1998. "Eliminating gender differences through practice in an applied visual spatial task". *Human Performance*, 11(4), 337-349.
- Kılınç, N., Akay, M.; 2008. "Farklı Kol Kesimlerinde Hazırlanan Giysilerin Kol Hareketlerine Uyumunun Karşılaştırılması". 14. Ulusal Ergonomi Kongresi, Trabzon, 30Ekim- 1Kasım, 562-568.

Kuru, S., Kaynak, M., 2005. "Büyük Beden Tüketicisi Bayanların Büyük Beden Kıyafetlerden Çekerte Karşılaşmaları Model Kaynaklı Problemlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi". 11. Ulusal Ergonomi Kongresi, İstanbul, 26-28 Aralık, 21-22.
Küçükahmet, L.: 2006. "Öğretimde Planlama ve Değerlendirme", Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Oğulata, T., 1995. Tekstil Ürünlerinin İnsan Isıl Konforuna Etkisi. Tekstil Konfeksiyon Dergisi 6.
Reethchi, C., DeMioja, C. A., & Scullitea, L. 1996. "Psychology of computer use: XXXVI. Visual discomfort and different types of work at video display terminals". Perceptual and Motor Skills, 82(3), 935-938.

Saban, A., 2000. "Öğrenme Öğretme Süreci", Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
Vural, T., Koç, F., Koca, E., Pamuk, B.; 2006. "Moda Tarihinde Korselerin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi". 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, Ankara, 16-18 Kasım, ss:337-343.

Vural, T., Koç, F., Koca, E., Pamuk, B.; 2006. "Geleneksel kadın Giysilerinde Kol formu Özelliklerinin Ergonomik Açısından İncelenmesi". 12. Ulusal Ergonomi Kongresi Bildiriler Kitabı, Ankara, 16-18 Kasım, ss: 343-350.

İŞ GÜVENLİĞİ DAVRANIŞI YÖNETİM SİSTEMİ

Tuğç Demirbilek*

Özet

Bu bildirinin amacı, iş güvenliği davranışı yönetimi sistemini incelemektir. İş güvenliği davranışı yönetimi temelinde aşağıdan yukarıya doğru olan bir yaklaşımdır ve süreklilik arz eden bir süreç olarak görülür. Güvenli davranışları artırma konusunda etkindir.

İş güvenliği davranışı yönetiminin esasen gözlem ve geri bildirimle dayandığına inanılır. Müdahaleden önce davranışsal analiz yapılması, doğru bir eylem planının başarısızlıkla sonuçlanmamasını sağlayacaktır. İş güvenliği davranışı yönetim sistemi ancak işletmedeki tüm çalışanların desteği ve çabası sağlanırsa, başarılı olabilir.

Anahtar kelime: İş güvenliği davranışı, kaza azalması, iş güvenliği kültürü

BEHAVIOR-BASED SAFETY MANAGEMENT SYSTEM

Abstract

This paper's purpose is to look into behavior-based safety management. Behavior-based safety management is essentially a "bottom-up" approach and is seen as a continuous process. It is consistently effective at increasing the occurrence of safe behaviors.

It is believe that behavior-based safety management is essentially observation and feedback. Performing a behavioral safety analysis before intervening will help ensure that the corrective active plan does not result in malpractice. Behavior-based safety management system will only be effective if all members of organization are fully engaged and supportive.

Keywords: Behavior-based safety, injury reduction, safety culture

GİRİŞ

İş güvenliği tutum ve davranışlarının gelişimini anlamak, işletmede iş kazalarını azaltma ve örgütsel iş güvenliğini artırma yönündeki beceriye katkı yapabilecektir. Kuşkusuz, risk üstlenmediğinde bedelini ödemek kaçınılmazdır. Bununla birlikte, çalışmanın tehlikeli ya da rizikolu yolları hem daha hızlı, hem de daha az yorucu olabildiğinden, yüksek verimliliğe yol açabilmektedir. Bireyde aşırı derecede işi başarma tutkusu, risk almaya ilişkin en yaygın nedendir. Risk üstlenmenin faydaları, bireyleri risk almaya cesaretlendirmekte ve kolaylıkla riskli davranış alışkanlığı kazanılmaktadır. Genel olarak parça başı iş, risk almaya cesaretlendirmektedir. Ancak, insan hatası üzerinde odaklaşılması yerine alternatif bir başlangıç noktası olarak insan, "tehlike"den çok, bir "güvenlik kaynağı" şeklinde dikkate alınabilir.

* Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Yönetim ve Çalışma Psikolojisi Anabilim Dalı, t.demirbilek@deu.edu.tr

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
MESLEKİ EĞİTİM FAKÜLTESİ

15. ERGONOMİ KONGRESİ
ÖZET KİTABI

22–24 Ekim 2009
Konya

15.Ergonomi Kongresi
22-24 Ekim 2009
Süleyman Demirel Kültür Merkezi/Konya

Editörler

Yrd.Doç.Dr. Nurgül KILINÇ
Öğr.Gör. Melek TUFAN
Arş.Gör. Tuğba ŞENER
Arş. Gör. Meral İŞLER

Basımevi

S.Ü. Basımevi-2009

Başvuru Adresi

Selçuk Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi
Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Bölümü
<http://www.mef.selcuk.edu.tr/>
<http://www.ergon15.selcuk.edu.tr/>

Bildiri özet kitabının yayın hakkı S.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesine aittir. Alıntı için kaynak gösterilmesi yeterlidir. Bildiri özetlerinin içeriğinden kaynaklanan her türlü sorumluluk ilgili yazarlara aittir.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
MESLEKİ EĞİTİM FAKÜLTESİ

15. ERGONOMİ KONGRESİ
“DEĞİŞEN DÜNYA EKONOMİSİ VE
ERGONOMİ”

22–24 Ekim 2009 Konya

ÖZET KİTABI

ONUR KURULU

Prof. Dr. Süleyman OKUDAN Selçuk Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK İstanbul Kültür Üniversitesi

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK (Kültür Ü.)
Prof. Dr. Ahmet PEKER (Selçuk Ü.)
Prof. Dr. Alaettin SABANCI (Çukurova Ü.)
Prof. Dr. Canan ÇİLİNGİR (ODTÜ)
Prof. Dr. Coşkun ÖZKAN (Kocaeli Ü.)
Prof. Dr. Emel ÖZCAN (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Emine GÖNEN (Ankara Ü.)
Prof. Dr. Galip AKIN (Ankara Ü.)
Prof. Dr. Gülseren KURUMER (Dokuz Eylül Ü.)
Prof. Dr. Mustafa KURT (Gazi Ü.)
Prof. Dr. Nazmi BİLİR (Hacettepe Ü.)
Prof. Dr. Nilgün FİĞLALI (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Serpil AYTAÇ (Uludağ Ü.)
Prof. Dr. Tuğba VURAL (Gazi Ü.)
Prof. Dr. Velittin KALINKARA (Pamukkale Ü.)
Prof. Dr. Zeyyat SABUNCUOĞLU (Uludağ Ü.)
Doç. Dr. Mahmut EKŞİOĞLU (Boğaziçi Ü.)
Doç. Dr. Orhan ENGİN (Selçuk Ü.)
Doç. Dr. Şule ÇİVİTÇİ (Gazi Ü.)
Doç. Dr. Tunç DEMİRBİLEK (Dokuz Eylül Ü.)
Yrd. Doç. Dr. Ergün ERASLAN (Başkent Ü.)

KONGRE DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Prof. Dr. Kadircan ÖZKAN (Selçuk Ü.)

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. Orhan ENGİN (Selçuk Ü.)
Yrd. Doç. Dr. Nurgül KILINÇ (Selçuk Ü.)
Yrd. Doç. Şerife MIZRAK (Selçuk Ü.)
Öğr. Gör. Emine ESİRGENLER (Selçuk Ü.)
Öğr. Gör. Melek TUFAN (Selçuk Ü.)
Okt. Birsal BEKMEZCİ (Selçuk Ü.)
Arş. Gör. Meral İŞLER (Selçuk Ü.)
Arş. Gör. Tuğba ŞENER (Selçuk Ü.)
Arş. Gör. Mücella ÖZKAN (Selçuk Ü.)

15. Ulusal Ergonomi Kongresi
22-24 Ekim 2009
Kongre Programı

Selçuk Üniversitesi
Alâeddin Keykubat Yerleşkesi
Süleyman Demirel Kültür Merkezi

22 Ekim 2009 Perşembe

09.00-10.00	Kayıt	
10.00-11.00	Açılış Konuşmaları Prof. Dr. Kadircan ÖZKAN Aydın Arıkan YILMAZ Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK Prof. Dr. Süleyman OKUDAN	Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dekanı Tupperware Türkiye Genel Müdürü Türk Ergonomi Derneği Başkanı, İstanbul Kültür Üniv Selçuk Üniversitesi Rektörü
11.00-12.00	Panel <i>Değişen Dünya Ekonomisi ve Ergonomi</i> Başkan: Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK Panelistler: Prof. Dr. Alaeddin SABANCI Prof. Dr. Serpil AYTAÇ Prof. Dr. Velittin KALINKARA Doç. Dr. Mahmut EKŞİOĞLU	İstanbul Kültür Üniversitesi Çukurova Üniversitesi Uludağ Üniversitesi Pamukkale Üniversitesi Boğaziçi Üniversitesi
12.00-13.00	Öğle Yemeği	Üniversite Evi Malazgirt Salonu
		30 Ağustos Salonu
I.Oturum 13.00-14.00	<i>Bilişsel Ergonomi</i> Oturma Başkanı: Prof. Dr. Galip AKIN "İşletmelerde Dijital İmza Kullanımı ve Bilgi Güvenliği Üzerine Bir Uygulama", Öğr. Gör. Ebru Yeniman YILDIRIM, Öğr. Gör. Gizem AKALP Bilgisayar Kullanıcılarında Ergonomi Girişiminin Postüre ve Ekipman Yerleşimine Etkisi, Uzm. Dr. Sina ESMAEİLZADEH, Prof. Dr. Emel ÖZCAN Havacılıkta Bilişsel Süreçlerin İnsan Bilgisayar Etkileşimiyle Desteklenmesi, Dr. Mümtaz ERDEM, Yaşarcan ORTAÇTEPE Klavye Kullanımında Karpal Tünel Sendromu ve Ergonomik Çözüm Önerileri -Muğla Üniversitesi Uygulaması, Yrd. Doç. Dr. Osman Nuri YİĞİTBAŞI	<i>Psikoloji ve Ergonomi</i> Oturma Başkanı: Doç. Dr. Tunç DEMİRBİLEK Kişinin İş İle Uyumu: Yöneticiler İle Yönetici Adayı Üniversite Öğrencilerinin Değer Yargılarının Karşılaştırılması, Gülşen ÇETİN, Oğuz BAŞOL Bir Kurumun Personel Seçimine Ergonomik Yaklaşım, Yrd. Doç. Dr. S. Noyan OĞULATA, Arş. Gör. Hediye KIRLI Organize Sanayi Bölgelerinde Yer Alan İşletmelerin Performans Değerlendirme Anlayışları, Doç. Dr. Kadri Cemil AKYÜZ, Arş. Gör. Tarık GEDİK, Yrd. Doç. Dr. İlker AKYÜZ, Arş. Gör. Yasin BALABAN Üniversitelerde Uygulanan Performans Değerlendirme Yaklaşımına Akademisyenlerin Bakışı, Yrd. Doç. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ, Arş. Gör. Aytaç AYDIN, Arş. Gör. Taner TAŞDEMİR
14.00-14.15	Ara	

15. ERGONOMİ KONGRESİ 22-24 Ekim 2009 Konya

	30 Ağustos Salonu	Malazgirt Salonu
II. Oturum 14.15-15.15	<p>Mekan Donanımı ve Ergonomi Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet PEKER</p> <p>Servis Yükleri Etkisindeki Ahşap İskeletli Koltuklarda Basınç, Çekme, Kesme ve Eğilme Dirençlerinin Bilgisayar Destekli Üç Boyutlu Analizi, Prof. Dr. Hasan EFE, Doç. Dr. Ali KASAL, Arş. Gör. Ali Rıza ARSLAN, Arş. Gör. Erkan LİKOS</p> <p>Kadın Kullanıcıların Elektrikli Ev Araçlarının Kullanımında Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi, Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY, Doç. Dr. Fatma ARPACI, Yrd. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK, Uzm. Neslihan ONUR</p> <p>Kayseri İlinde Bulunan Büyük Marketlerin Et Reyonlarının Ergonomik Olarak Uygunluğunun Saptanması, Prof. Dr. Sıdka BULDUK, Arş. Gör. Uzm. Tufan SÜREN, Uzm. Ozan Dost DEMİREL</p> <p>Çalışma Ortamı ve Özelliklerinin Öğretim Üyeleri Tarafından Değerlendirilmesi, Yrd. Doç. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ, Arş. Gör. Taner TAŞDEMİR, Arş. Gör. Aytaç AYDIN</p>	<p>Ürün Ergonomisi Oturum Başkanı: Prof. Fatma ÖZTÜRK</p> <p>Ergonomik Açıdan Giysilerde Yaşanılan Problemler, Yrd. Doç. Dr. H. Fatma ŞENER, Zeynep ATMACA</p> <p>Giysinin Vücuda Uyumunun Değerlendirilmesinde Objektif ve Subjektif Yaklaşımlar, Yrd. Doç. Dr. Nurgül KILINÇ, Arş. Gör. Meral İŞLER</p> <p>Kadın Pantolon Üretimi Açısından Kalça ve Uyluk Çevresi Ölçülerinin İncelenmesi, Yrd. Doç. Dr. Birsen ÇİLEROĞLU, Dr. Figen ÖZEREN, Doç. Dr. Şule ÇİVİTÇİ</p> <p>Algılanan Giysi Rahatlığının Sınav Performansına Etkisi, Doç. Dr. Şule ÇİVİTÇİ, Yrd. Doç. Dr. Birsen ÇİLEROĞLU, Dr. Figen ÖZEREN, Arş. Gör. Başak, BOĞDAY SAYGILI</p>
15.15-15.30	Ara	
	30 Ağustos Salonu	Malazgirt Salonu
III. Oturum 15.30-16.30	<p>İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK</p> <p>İş Güvenliği Davranışı Yönetim Sistemi, Doç. Dr. Tunç DEMİRBİLEK</p> <p>Çalışma Hayatına İlişkin İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı Önlemleri, Gülşen ÇETİN</p> <p>İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemlerinde Bulanık Risk Değerlendirme Süreci: Literatür Araştırması, Raişe Canlar DURMAZ, Doç. Dr. Orhan ENGİN</p> <p>Cornell Kas-İskelet Rahatsızlıkları Anketinin Türkçeye Kültürler-Arası Uyarlaması, Öğr. Gör. Dr. Oğuzhan ERDİNÇ, Kubilay HOT, Dr. Murat ÖZKAYA</p>	<p>Ürün Ergonomisi Oturum Başkanı: Doç. Dr. Şule ÇİVİTÇİ</p> <p>Büyük Beden Bayanlar İçin Müller Temel Beden Kalıbının Uygulanması ve Kalıp Düzeltmelerinin Yapılması, Prof. Fatma ÖZTÜRK, Seda ÇOTUK, Özlem KAYA, Nezahat ÇETİN</p> <p>Müller Kalıp Sistemi 46-52 Beden (38-41 Yaka) Klasik Erkek Gömleği Kalıplarının Antropometrik ve Ergonomik Uyumunun İncelenmesi, Geliştirilmesi, Yrd. Doç. Miyase ÇAĞDAŞ, Burcu BAŞARAN</p> <p>Geleneksel Konya Merkez Kadın İç Giyimlerinden Kıvratma Gömleklerin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi, Yrd. Doç. Miyase ÇAĞDAŞ, Mine CERANOĞLU</p> <p>Mevlana Müzesinde Bulunan Mevlana'ya Atfedilen Giysilerin Ergonomik Açısından İncelenmesi, Yrd. Doç. Miyase ÇAĞDAŞ, Arife AKTAŞ</p>
16.30-16.45	Ara	

15. ERGONOMİ KONGRESİ 22-24 Ekim 2009 Konya

	30 Ağustos Salonu	Malazgirt Salonu
IV.Oturum 16.45-17.30	<p>İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Oturma Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Ergün ERASLAN</p> <p>Kas- İskelet Sistemi Rahatsızlık Risklerinin Değerlendirilmesinde Ergonomik Araçlar; Emek Yoğun Bir İşletmede Uygulama Örneği, <i>Arş. Gör. Emre ÖZEL, Yrd. Doç. Dr. Oya ÇETİK</i></p> <p>Kocaeli Bölgesi Yenidoğan Mekonyumunda Toksik ve Esansiyel Eser Element Konsantrasyonları, <i>Doç. Dr. Gülcan TÜRKER, Yrd. Doç. Dr. Kıvanç ERGEN, Doç. Dr. Yunus KARAKOÇ, Prof. Dr. Ayşe ENGİN ARISOY, Prof. Dr. Ümit Bora BARUTCU</i></p> <p>Küreselleşmenin Yaşlı Çalışanlar Üzerindeki Etkisi, , <i>Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK, Prof. Dr. Serpil AYTAÇ</i></p>	<p>Çeşitli Sektörlerde Ergonomi Uygulamaları Oturma Başkanı: Doç. Dr. M. Dursun KAYA</p> <p>Katılımcı Ergonomi, Kalite Çemberlerinde ve Kalite Yönetiminde Yeri Temelleri ve Araçları, <i>Doç. Dr. Hasan H. ÖNDER</i></p> <p>Zamana Bağımlı Bozulma Zamanlı Çizelgelemede Toplam Gecikmeyi En Küçükleme, <i>Yrd. Doç. Dr. Tamer EREN</i></p> <p>Tarihsel Süreçte ve Bugün Giyim ve Süslenme Alışkanlıklarında Ergonomi Açısından Aykırı Örnekler, <i>Yrd. Doç. Dr. Hafize PEKTAŞ</i></p>
19.00	AÇILIŞ KOKTEYLİ	
	23 Ekim 2009 Cuma	
	30 Ağustos Salonu	Malazgirt Salonu
V. Oturma 09.45-10.30	<p>Ergonomi ve Antropometri Oturma Başkanı: Prof. Dr. Nazmi BİLİR</p> <p>Ergonomide Antropometrinin Önemi ve Bir Antropometrik Çalışma Örneği, <i>Prof. Dr. Galip AKIN, Prof. Dr. Erksin GÜLEÇ, Doç. Dr. Mehmet SAĞIR, Doç. Dr. Başak KOCA ÖZER, Doç. Dr. Timur GÜLTEKİN, Arş. Gör. Yener BEKTAŞ</i></p> <p>Mimarlıkta Antropometri Çalışmaları, <i>Arş. Gör. Yavuz ARAT</i></p> <p>Ormanlıkta Üretim İşçiliğinde Vücut Yapıları Kaza Risk Faktörü Müdür? <i>Arş. Gör. Dr. Korhan ENEZ, Doç. Dr. Murat TOPBAŞ, Prof. Dr. H. Hulusi ACAR</i></p>	<p>Üretimde Ergonomi Oturma Başkanı: Doç. Dr. Hasan H. ÖNDER</p> <p>Yalın Üretime Geçiş Sürecinde '5S' sisteminin Hazır Giyim İşletmelerinde Uygulanma Düzeyleri, <i>Prof. Fatma ÖZTÜRK, Arzu TERLİ</i></p> <p>Hazır Giyim Sanayinde Ergonomik Çalışma Ortamlarının Oluşturulmasında 5S Teknikleri ve Örnek Bir Uygulama, <i>Yrd. Doç. Dr. Vedat DAL, Arş. Gör. Abdurrahim YILMAZ</i></p> <p>Hazır Giyim İşletmelerinin Ergonomik Olarak Düzenlenmesinin Çalışma Verimliliği ve Kalite Üzerindeki Etkisi, <i>Öğr. Gör. Arzu ARSLAN</i></p>
10.30-10.45	Ara	

15. ERGONOMİ KONGRESİ 22-24 Ekim 2009 Konya

	30 Ağustos Salonu	Malazgirt Salonu
VI.Oturum 10.45-12.00	<p><i>Sağlık Sektöründe Ergonomi</i> Oturum Başkanı: Prof. Dr. Alaettin SABANCI</p> <p><i>Sağlık Sektöründe Çalışan Personelin Bel Ağrısı Prevalansının Saptanması, Sümeyye ÖZMEN, Oğuz BAŞOL, Prof. Dr. Serpil AYTAÇ</i></p> <p><i>Sağlık Kurumlarında İyileştiren Hastaneler İçin İşbilimsel Tasarımın Artan Önemi 'Yoncalı Hidroterapi ve Fizik Tedavi Hastanesi Örneği', Prof. Dr. Serpil AYTAÇ, Doç. Dr. Akın MARŞAP, Dr. Neslihan ÜNAL</i></p> <p><i>Sağlık Hizmetlerinde Hasta Güvenliği Kültürü Üzerine Bir Uygulama, Prof. Dr. Serpil AYTAÇ, Arş. Gör. Salih DURSUN, Doç. Dr. Nuran BAYRAM</i></p> <p><i>Hasta Güvenliği İçin Bulanık Tabanlı Risk Değerlendirmesi, Arş. Gör. Gülçin YÜCEL, Arş. Gör. Selçuk ÇEBİ, Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK</i></p>	<p><i>Ürün Ergonomisi</i> Oturum Başkanı: Prof. Dr. Velittin KALINKARA</p> <p><i>Engelli ve Hasta Bireyler İçin Hazırlanmış Giysilerin Ergonomik Açısından Değerlendirilmesi, Yrd. Doç. Dr. Nurgül KILINÇ, Keziban ISSI</i></p> <p><i>Farklı Bayan Pantolon Kesimlerinde Fleksiyon Hareketi İle Meydana Gelen Streslerin Ergonomik Açısından İncelenmesi, Arş. Gör. Meral AKKAYA, Yrd. Doç. Dr. Vedat DAL</i></p> <p><i>Motosiklet Sürücüleri İçin Isıl Konforlu Giysi Tasarımı, Öğr. Gör. Bahriye YALÇINKAYA</i></p> <p><i>Denizli Mermer İşletmelerinde Çalışan İşgören Giysilerinin İncelenmesi ve Örnek Giysi Tasarım Çalışmaları, Öğr. Gör. Nesrin KAÇAR</i></p>
12.00-13.00	Öğle Yemeği	Üniversite Evi
	30 Ağustos Salonu	Malazgirt Salonu
VII.Oturum 13.00-14.15	<p><i>Engelli ve Yaşlı İşgücünde Ergonomi</i> Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa KURT</p> <p><i>Çalışma Yaşamında Engelli Olmak, Prof. Dr. Serpil AYTAÇ, Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK, Arş. Gör. Salih DURSUN</i></p> <p><i>Yaşlı ve Engellilerin Yaşam Kalitesinin Artırılması: Ergonomik Ürün Tasarımı, Prof. Dr. Velittin KALINKARA</i></p> <p><i>Engelli Öğrencilerin Kampüs Yaşamlarının Akademik Performanslarının Ergonomi İle İyileştirilmesi-Boğaziçi Üniversitesi Örneği, Doç. Dr. Mahmut EKŞİOĞLU, Pınar DURLU, N. Aslıhan AKIN, Nazım AYBAR, Selçuk MUTLU</i></p> <p><i>Hazır Giyim Sektöründe Çalışan Engelli İşçilerin Sorunları, Yrd. Doç. Dr. Saliha AĞAÇ, Dr. Nalan GÜRŞAHBAZ, Dr. Saliha ÖZELMAS KAHYA, Dr. Meryem ARGASAHİNOĞLU</i></p>	<p><i>Çeşitli Sektörlerde Ergonomi Uygulamaları</i> Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ü. Bora Barutçu</p> <p><i>Çapa Makinesi İle Meyve Bahçelerinin Çapalanmasında Gün İçinde Enerji Tüketim Değerlerinin Değişimi, Arş. Gör. M. Emin EMİNOĞLU, Nihat SÖNMEZ, Arş. Gör. Okray OREL, Prof. Dr. Ramazan ÖZTÜRK, Prof. Dr. Ali İhsan ACAR</i></p> <p><i>Tüketicilerin Gıda Satın Almada Zaman Kullanımları, Yrd. Doç. Dr. Seher ERSOY QUADIR, Aykut Hulusi DİNÇER</i></p> <p><i>Hazır Giyim Sektörü Satış Elemanlarının Çalışma Koşulları ve Beslenme Alışkanlıkları, Arş. Gör. Gülperi HAKLI, Prof. Dr. Funda Pınar ÇAKIROĞLU</i></p>
14.15-14.30	Ara	

15. ERGONOMİ KONGRESİ 22-24 Ekim 2009 Konva

	30 Ağustos Salonu	Malazgirt Salonu
VIII.Oturum 14.30-15.30	<p>İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Oturum Başkanı: Doç. Dr. Orhan ENGİN</p> <p>İnşaat Çalışanlarında Duyuma Problemlerinin Analizi: Bir Hidroelektrik Santrali İnşaatında Örnek Çalışma, Yrd. Doç. Dr. Ergün ERASLAN, Yrd. Doç. Dr. Metin DAĞDEVİREN, Arda UYGUR</p> <p>Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği, Arş. Gör. Okray OREL, Dr. Mesut GÖLBAŞI, Arş. Gör. M. Barış EMİNOĞLU, Prof. Dr. Ali İhsan ACAR, Prof. Dr. Ramazan ÖZTÜRK</p> <p>KKTC Mermer Mozaik Sanayisinde İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı Uygulaması, Öğr. Gör. Nidai KORDAL, Hande NASUHOĞLU, Özge GÜLTEKİN, Merve ALKAN, Müge ŞAHİN, Gülşah YILDIRIM, Gülşen ARICI</p> <p>Orman Yolu İnşaatı Sırasında Kullanılan İş Makinelerinin Gürültü Düzeyinin Analizi, Doç. Dr. Abdullah E. AKAY, Yrd. Doç. Dr. Hasan SERİN, Dursun ŞAKAR,</p>	<p>Mekan Donanımı ve Ergonomi Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hasan EFE</p> <p>Altın Oran Yöntemiyle Kişiyeye Özel Ergonomik Sandalye Tasarımı, Arş. Gör. Oğuzhan UZUN, Yrd. Doç. Dr. İhsan KÜRELİ</p> <p>Geleneksel Türk Evi ve Günümüz Konutlarında Kullanılan Bazı Mobilyaların Ergonomik Yönden İncelenmesi, Arş. Gör. Oğuzhan UZUN, Yrd. Doç. Dr. İhsan KÜRELİ</p> <p>Bazı Ticari İşletme Sahiplerinin Masa ve Sandalye Satın Alma Anında Öne Çıkarıldıkları Kriterlerde Ergonomi Faktörünün Önem Sırasının Belirlenmesi, Arş. Gör. Oğuzhan UZUN</p> <p>Acil Servis Araçlarında Kullanılan Vaka Müdahale Kitleri İçin Ergonomik Yerleşim Planının Modellenmesi, Öğr. Gör. İrfan MACİT, Elçin YOLDAŞCAN, Turgut ARPACI</p>
15.30-15.45	Ara	
	30 Ağustos Salonu	Malazgirt Salonu
IX. Oturum 15.45-16.45	<p>Eğitim Ergonomisi Oturum Başkanı :Doç. Dr. Mahmut EKŞİOĞLU</p> <p>Eğitim Binalarında Isıl Konfor Şartlarının İncelenmesinde Bir Örneklem, Yrd.Doç. Dr. Cevdet Emin EKİNCİ, Melek AKGÜL, Prof. Dr. Sabit OYMAEL</p> <p>Öğrenci Yurtlarında Kalan Öğrencilerin Ders Çalışma Ortamlarının Uygunluğunun İncelenmesi, Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY, Doç. Dr. Fatma ARPACI, Yrd. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK, Uzm. Neslihan ONUR</p> <p>Okul Öncesi Eğitimde Ergonomi, Yrd.Doç. Dr. S. Sunay YILDIRIM DOĞRU</p> <p>Laboratuvarlardaki Fiziki Yapı ve İş Güvenliğinin Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi (KTÜ Örneği), Arş. Gör. İbrahim YILDIRIM, Arş. Gör. Tarık GEDİK, Arş. Gör. Aytaç AYDIN, Arş. Gör. Yasin BALABAN</p>	<p>Çeşitli Sektörlerde Ergonomi Oturum Başkanı: Prof. Dr. Serpil AYTAÇ</p> <p>Endüstriyel Tasarımda Ergonominin Rolü, Arş. Gör. Elif ŞENEL</p> <p>Grafik Tasarımının Ergonomideki Rolü, Uzm. Banu AKGÜN</p> <p>E-Ticaret Web Site Tasarımının Tüketicinin Satın Alma Davranışına Etkisi, Öğr. Gör. Gizem AKALP, Öğr. Gör. Ebru Yeniman YILDIRIM</p> <p>İlca Şeker Fabrikası çalışanlarının iş tatmini, ergonomik çalışma koşulları ve iş stresi yönünden incelenmesi, Doç. Dr. M. Dursun KAYA, Arş. Gör. Dilşad GÜZEL, Öğr. Gör. Betül ÇUBUKÇU, Yrd. Doç. Dr. A.Samet HAŞILOĞLU</p>
16.45-17.30	Değerlendirme ve Kapanış	
18.30		GALA YEMEĞİ
Konya Şehir Turu		24 Ekim 2009 Cumartesi

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	I
KONGRE PROGRAMI	II
İÇİNDEKİLER	VII
BİLİŞSEL ERGONOMİ	1-5
İşletmelerde Dijital İmza Kullanımı ve Bilgi Güvenliği Üzerine Bir Uygulama Öğr. Gör. Ebru Yeniman YILDIRIM, Öğr. Gör. Gizem AKALP	2
Bilgisayar Kullanıcılarında Ergonomi Girişiminin Postüre ve Ekipman Yerleşimine Etkisi Uzm. Dr. Sina ESMAEİLZADEH, Prof. Dr. Emel ÖZCAN	3
Havacılıkta Bilişsel Süreçlerin İnsan Bilgisayar Etkileşimiyle Desteklenmesi Dr. Mümtaz ERDEM, Yaşarcan ORTAÇTEPE	4
Klavye Kullanımında Karpal Tünel Sendromu ve Ergonomik Çözüm Önerileri Muğla Üniversitesi Uygulaması Yrd. Doç. Dr. Osman Nuri YİĞİTBAŞI	5
PSİKOLOJİ VE ERGONOMİ	6-10
Kişinin İş İle Uyumu: Yöneticiler İle Yönetici Adayı Üniversite Öğrencilerinin Değer Yargılarının Karşılaştırılması Gülşen ÇETİN, Oğuz BAŞOL	7
Bir Kurumun Personel Seçimine Ergonomik Yaklaşım Yrd. Doç. Dr. S. Noyan OĞULATA, Arş. Gör. Hediye KIRLI	8
Organize Sanayi Bölgelerinde Yer Alan İşletmelerin Performans Değerlendirme Anlayışları Doç. Dr. Kadri Cemil AKYÜZ, Arş. Gör. Tarık GEDİK Yrd. Doç. Dr. İlker AKYÜZ, Arş. Gör. Yasin BALABAN	9
Üniversitelerde Uygulanan Performans Değerlendirme Yaklaşımına Akademisyenlerin Bakışı Yrd. Doç. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ, Arş. Gör. Aytaç AYDIN, Arş. Gör. Taner TAŞDEMİR	10
MEKAN DONANIMI VE ERGONOMİ I	11-15
Servis Yükleri Etkisindeki Ahşap İskeletli Koltuklarda Basınç, Çekme Kesme ve Eğilme Dirençlerinin Bilgisayar Destekli Üç Boyutlu Analizi Prof. Dr. Hasan EFE, Doç. Dr. Ali KASAL, Arş. Gör. Ali Rıza ARSLAN Arş. Gör. Erkan LİKOS	12
Kadın Kullanıcıların Elektrikli Ev Araçlarının Kullanımında Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY, Doç. Dr. Fatma ARPACI, Yrd. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK Uzm. Neslihan ONUR	13
Kayseri İlinde Bulunan Büyük Marketlerin Et Reyonlarının Ergonomik Olarak Uygunluğunun Saptanması Prof. Dr. Sıdıka BULDUK, Arş. Gör. Uzm. Tufan SÜREN, Uzm. Ozan Dost DEMİREL	14
Çalışma Ortamı ve Özelliklerinin Öğretim Üyeleri Tarafından Değerlendirilmesi Yrd. Doç. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ, Arş. Gör. Taner TAŞDEMİR, Arş. Gör. Aytaç AYDIN	15
ÜRÜN ERGONOMİSİ I	16-20
Ergonomik Açından Giysilerde Yaşanılan Problemler Yrd. Doç. Dr. H. Fatma ŞENER, Zeynep ATMACA	17
Giysinin Vücuda Uyumunun Değerlendirilmesinde Objektif ve Subjektif Yaklaşımlar Yrd. Doç. Dr. Nurgül KILINÇ, Arş. Gör. Meral İŞLER	18
Kadın Pantolon Üretimi Açısından Kalça ve Uyluk Çevresi Ölçülerinin İncelenmesi Yrd. Doç. Dr. Birsen ÇİLEROĞLU, Dr. Figen ÖZEREN, Doç. Dr. Şule ÇİVİTÇİ	19
Algılanan Giysi Rahatlığının Sınav Performansına Etkisi Doç. Dr. Şule ÇİVİTÇİ, Yrd. Doç. Dr. Birsen ÇİLEROĞLU, Dr. Figen ÖZEREN Arş. Gör. Başak, BOĞDAY SAYGILI	20

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ I	21-25
İş Güvenliği Davranışı Yönetim Sistemi Doç. Dr. Tunç DEMİRBİLEK	22
Çalışma Hayatına İlişkin İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı Önlemleri Gülşen ÇETİN	23
İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemlerinde Bulanık Risk Değerlendirme Süreci: Literatür Araştırması Raife Canlar DURMAZ, Doç. Dr. Orhan ENGİN	24
Cornell Kas-İskelet Rahatsızlıkları Anketinin Türkçeye Kùltürler-Arası Uyarlaması Öğr. Gör. Dr. Oğuzhan ERDİNÇ, Kubilay HOT, Dr. Murat ÖZKAYA	25
ÜRÜN ERGONOMİSİ II	26-30
Büyük Beden Bayanlar İçin Mùler Temel Beden Kalıbının Uygulanması ve Kalıp Düzeltilmelerinin Yapılması Prof. Fatma ÖZTÜRK, Seda ÇOTUK, Özlem KAYA, Nezahat ÇETİN	27
Mùller Kalıp Sistemi 46-52 Beden (38-41 Yaka) Klasik Erkek Gùmleđi Kalıplarının Antropometrik ve Ergonomik Uyumunun İncelenmesi, Geliştirilmesi Yrd. Doç. Miyase ÇAĞDAŞ, Burcu BAŞARAN	28
Geleneksel Konya Merkez Kadın İç Giyimlerinden Kıvratma Gùmleklerin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi Yrd. Doç. Miyase ÇAĞDAŞ, Mine CERANOĞLU	29
Mevlana Müzesinde Bulunan Mevlana'ya Atfedilen Giysilerin Ergonomik Açıdan İncelenmesi Yrd. Doç. Miyase ÇAĞDAŞ, Arife AKTAŞ	30
İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ II	31-34
Kas- İskelet Sistemi Rahatsızlık Risklerinin Değerlendirilmesinde Ergonomik Araçlar; Emek Yoğun Bir İşletmede Uygulama Örneği Arş. Gör. Emre ÖZEL, Yrd. Doç. Dr. Oya ÇETİK	32
Kocaeli Bölgesi Yenidoğan Mekonyumunda Toksik ve Esansiyel Eser Element Konsantrasyonları Doç. Dr. Gülcan TÜRKER, Yrd. Doç. Dr. Kıvanç ERGEN, Doç. Dr. Yunus KARAKOÇ, Prof. Dr. Ayşe ENGİN ARISOY Prof. Dr. Ümit Bora BARUTCU	33
Küreselleşmenin Yaşlı Çalışanlar Üzerindeki Etkisi Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK, Prof. Dr. Serpil AYTAÇ	34
ÇEŞİTLİ SEKTÖRLERDE ERGONOMİ UYGULAMALARI I	35-38
Katılımcı Ergonomi, Kalite Çemberlerinde ve Kalite Yönetiminde Yeri Temelleri ve Araçları Doç. Dr. Hasan H. ÖNDER	36
Zamana Bağımlı Bozulma Zamanlı Çizelgelemede Toplam Gecikmeyi En Küçükdeme Yrd. Doç. Dr. Tamer EREN	37
Tarihsel Süreçte ve Bugün Giyinme ve Süslenme Alışkanlıklarında Ergonomi Açısından Aykırı Örnekler Yrd. Doç. Dr. Hafize PEKTAŞ	38
ERGONOMİ VE ANTROPOMETRİ	39-42
Ergonomide Antropometrinin Önemi ve Bir Antropometrik Çalışma Örneği Prof. Dr. Galip AKİN, Prof. Dr. Erksin GÜLEÇ, Doç. Dr. Mehmet SAĞIR, Doç. Dr. Başak KOCA ÖZER, Doç. Dr. Timur GÜLTEKİN, Arş. Gör. Yener BEKTAŞ	40
Mimarlıkta Antropometri Çalışmaları Arş. Gör. Yavuz ARAT	41
Ormancılıkta Üretim İşçiliğinde Vücut Yapıları Kaza Risk Faktörü Müdür? Arş. Gör. Dr. Korhan ENEZ, Doç. Dr. Murat TOPBAŞ, Prof. Dr. H. Hulusi ACAR	42

ÜRETİMDE ERGONOMİ	43-46
Yalın Üretime Geçiş Sürecinde '5S' sisteminin Hazır Giyim İşletmelerinde Uygulanma Düzeyleri Prof. Fatma ÖZTÜRK, Arzu TERLİ	44
Hazır Giyim Sanayinde Ergonomik Çalışma Ortamlarının Oluşturulmasında 5S Teknikleri ve Örnek Bir Uygulama Yrd. Doç. Dr. Vedat DAL, Arş. Gör. Abdurrahim YILMAZ	45
Hazır Giyim İşletmelerinin Ergonomik Olarak Düzenlenmesinin Çalışma Verimliliği ve Kalite Üzerindeki Etkisi Öğr. Gör. Arzu ARSLAN	46
SAĞLIK SEKTÖRÜNDE ERGONOMİ	47-51
Sağlık Sektöründe Çalışan Personelin Bel Ağrısı Prevalansının Saptanması Sümeyye ÖZMEN, Oğuz BAŞOL, Prof. Dr. Serpil AYTAÇ	48
Sağlık Kurumlarında İyileştiren Hastaneler İçin İşbilimsel Tasarımın Artan Önemi 'Yoncalı Hidroterapi ve Fizik Tedavi Hastanesi Örneği' Prof. Dr. Serpil AYTAÇ, Doç. Dr. Akın MARŞAP, Dr. Neslihan ÜNAL	49
Sağlık Hizmetlerinde Hasta Güvenliği Kültürü Üzerine Bir Uygulama, Prof. Dr. Serpil AYTAÇ, Arş. Gör. Salih DURSUN, Doç. Dr. Nuran BAYRAM	50
Hasta Güvenliği İçin Bulanık Tabanlı Risk Değerlendirmesi Arş. Gör. Gülçin YÜCEL, Arş. Gör. Selçuk ÇEBİ, Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK	51
ÜRÜN ERGONOMİSİ III	52-56
Engelli ve Hasta Bireyler İçin Hazırlanmış Giysilerin Ergonomik Açından Değerlendirilmesi Yrd. Doç. Dr. Nurgül KILINÇ, Keziban ISSI	53
Farklı Bayan Pantolon Kesimlerinde Fleksiyon Hareketi İle Meydana Gelen Streslerin Ergonomik Açından İncelenmesi Arş. Gör. Meral AKKAYA, Yrd. Doç. Dr. Vedat DAL	54
Motosiklet Sürücüleri İçin Isıl Konforlu Giysi Tasarımı Öğr. Gör. Bahriye YALÇINKAYA	55
Denizli Mermer İşletmelerinde Çalışan İşgören Giysilerinin İncelenmesi ve Örnek Giysi Tasarım Çalışmaları Öğr. Gör. Nesrin KAÇAR	56
ENGELLİ VE YAŞLI İŞGÜCÜNDE ERGONOMİ	57-61
Çalışma Yaşamında Engelli Olmak Prof. Dr. Serpil AYTAÇ, Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK, Arş. Gör. Salih DURSUN	58
Yaşlı ve Engellilerin Yaşam Kalitesinin Artırılması: Ergonomik Ürün Tasarımı Prof. Dr. Velittin KALINKARA	59
Engelli Öğrencilerin Kampüs Yaşamlarının Akademik Performanslarının Ergonomi İle İyileştirilmesi-Boğaziçi Üniversitesi Örneği Doç. Dr. Mahmut EKŞİOĞLU, Pınar DUMLU, N. Aslıhan AKIN, Nazım AYBAR Selçuk MUTLU	60
Hazır Giyim Sektöründe Çalışan Engelli İşçilerin Sorunları Yrd. Doç. Dr. Saliha AĞAÇ, Dr. Nalan GÜRŞAHBAZ, Dr. Saliha ÖZELMAS KAHYA Dr. Meryem ARGASAHİNOĞLU	61
ÇEŞİTLİ SEKTÖRLERDE ERGONOMİ UYGULAMALARI II	62-65
Çapa Makinesi İle Meyve Bahçelerinin Çapalanmasında Gün İçinde Enerji Tüketim Değerlerinin Değişimi Arş. Gör. M. Emin EMİNOĞLU, Nihat SÖNMEZ, Arş. Gör. Okray OREL Prof. Dr. Ramazan ÖZTÜRK, Prof. Dr. Ali İhsan ACAR	63
Tüketicilerin Gıda Satın Almada Zaman Kullanımları Yrd. Doç. Dr. Seher ERSOY QUADIR, Aykut Hulusi DİNÇER	64
Hazır Giyim Sektörü Satış Elemanlarının Çalışma Koşulları ve Beslenme Alışkanlıkları Arş. Gör. Gülperi HAKLI, Prof. Dr. Funda Pınar ÇAKIROĞLU	65

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ III	66-70
İnşaat Çalışanlarında Duyuma Problemlerinin Analizi: Bir Hidroelektrik Santrali İnşaatında Örnek Çalışma	
Yrd. Doç. Dr. Ergün ERASLAN, Yrd. Doç. Dr. Metin DAĞDEVİREN, Arda UYGUR	67
Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği	
Arş. Gör. Okray OREL, Dr. Mesut GÖLBAŞI, Arş. Gör. M. Barış EMİNOĞLU	
Prof. Dr. Ali İhsan ACAR, Prof. Dr. Ramazan ÖZTÜRK	68
KKTC Mermer Mozaik Sanayisinde İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı Uygulaması	
Öğr. Gör. Nidai KORDAL, Hande NASUHOĞLU, Özge GÜLTEKİN, Merve ALKAN, Müge ŞAHİN	
Gülşah YILDIRIM, Gülşen ARICI	69
Orman Yolu İnşaatı Sırasında Kullanılan İş Makinelerinin Gürültü Düzeyinin Analizi	
Doç. Dr. Abdullah E. AKAY, Hasan SERİN, Dursun ŞAKAR	70
MEKAN DONANIMI VE ERGONOMİ II	71-7.
Altın Oran Yöntemiyle Kişiyeye Özel Ergonomik Sandalye Tasarımı	
Arş. Gör. Oğuzhan UZUN, Yrd. Doç. Dr. İhsan KÜRELİ	72
Geleneksel Türk Evi ve Günümüz Konutlarında Kullanılan Bazı Mobilyaların Ergonomik Yönden İncelenmesi	
Arş. Gör. Oğuzhan UZUN, Yrd. Doç. Dr. İhsan KÜRELİ	73
Bazı Ticari İşletme Sahiplerinin Masa ve Sandalye Satın Alma Anında Öne Çıkarıcıları Kriterlerinde Ergonomi Faktörünün Önem Sırasının Belirlenmesi	
Arş. Gör. Oğuzhan UZUN	74
Acil Servis Araçlarında Kullanılan Vaka Müdahale Kitleri İçin Ergonomik Yerleşim Planının Modellenmesi	
Öğr. Gör. İrfan MACİT, Elçin YOLDAŞCAN, Turgut ARPACI	75
EĞİTİM ERGONOMİSİ	76-80
Eğitim Binalarında Isıl Konfor Şartlarının İncelenmesinde Bir Örneklem	
Yrd. Doç. Dr. Cevdet Emin EKİNCİ, Melek AKGÜL, Prof. Dr. Sabit OYMAEL	77
Öğrenci Yurtlarında Kalan Öğrencilerin Ders Çalışma Ortamlarının Uygunluğunun İncelenmesi	
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY, Doç. Dr. Fatma ARPACI, Yrd. Doç. Dr. Şadan TOKYÜREK	
Uzm. Neslihan ONUR	78
Okul Öncesi Eğitimde Ergonomi	
Yrd. Doç. Dr. S. Sunay YILDIRIM DOĞRU	79
Laboratuvarlardaki Fiziki Yapı ve İş Güvenliğinin Kullanıcılar Tarafından Değerlendirilmesi (KTÜ Örneği)	
Arş. Gör. İbrahim YILDIRIM, Arş. Gör. Tanık GEDİK, Arş. Gör. Aytaç AYDIN	
Arş. Gör. Yasin BALABAN	80
ÇEŞİTLİ SEKTÖRLERDE ERGONOMİ UYGULAMALARI III	81-85
Endüstriyel Tasarımda Ergonominin Rolü	
Arş. Gör. Elif ŞENEL	82
Grafik Tasarımının Ergonomideki Rolü	
Uzm. Banu AKGÜN	83
E-Ticaret Web Site Tasarımının Tüketicinin Satın Alma Davranışına Etkisi	
Öğr. Gör. Gizem AKALP, Öğr. Gör. Ebru Yeniman YILDIRIM	84
İlca Şeker Fabrikası Çalışanlarının İş Tatmini, Ergonomik Çalışma Koşulları ve İş Stresi Yönünden İncelenmesi	
Doç. Dr. M. Dursun KAYA, Arş. Gör. Dilşad GÜZEL, Öğr. Gör. Betül ÇUBUKÇU	
Yrd. Doç. Dr. A. Samet HAŞILOĞLU	85

15. ERGONOMİ KONGRESİ 22-24 Ekim 2009 Konya

Algılanan Giysi Rahatlığının Sınav Performansına Etkisi

Şule ÇİVİTÇİ^a Birsen ÇİLEROĞLU^a
Figen ÖZEREN^b Başak Boğday SAYGILI^a

^a *Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Bölümü
Beşevler/Ankara*

^b *Çukurova Üniversitesi Adana Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü Adana*

civitci@gazi.edu.tr fozeren@cu.edu.tr ciler@gazi.edu.tr

Giyim, bireyin psikolojisinde, yaşantısında ve sosyal ilişkilerinde etkili olan bir unsurdur. Her geçen gün modanın insanlar üzerindeki etkisinin artması nedeniyle, giyimın önemi artmakta, toplumsal değişmelere bağlı olarak ortaya çıkan farklılıklar giyim tercihlerine de yansımaktadır. Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinde algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın amacı, algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisini belirleyerek değerlendirmek ve ortaya çıkan sonuçlara uygun öğrencilere ve üreticilere öneriler getirmektir. Araştırma pilot bir çalışma niteliğinde olup küçük bir örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü bayan 22 üniversite öğrencisi alınmıştır. Araştırmada algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisini belirlemek için, başarılarını etkileyen zihinsel olmayan etmenler, sınav performanslarını etkileyen etmenler, sınavlarda giysileriyle ilgili olarak hareket rahatsızlığı yaratan durumları, üzerlerindeki giysilerin ne derece rahat olduğu ve sınavda giysileriyle ilgili olarak ne tür rahatsızlıklar duyduklarına ilişkin verileri elde edecek sorulardan oluşan bir ölçme aracı hazırlanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu ölçme aracı iki ayrı sınavda aynı öğrencilere farklı giysi türleri ile uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin sınav başarı notları değerlendirilmiştir. Buradan elde edilen bilgiler doğrultusunda, bireylerde algılanan giysi rahatlığının sınav performansına etkisi tespit edilerek, bilimsel olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin vücudu sıkan dar, hava koşullarına uymayan, canlı renkli giysilerin sınavda dikkatlerini azalttığı ve performanslarını etkilediği ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, öğrenciler ve üretim yapan sektöre çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Giyim, Giysi rahatlığı, Tüketici, Sınav performansı, Ergonomi

Avrupa Birliği
ve Türkiye Cumhuriyeti
tarafından desteklenmektedir.

İŞKUR
tarafından yürütülmekte
ve izlenmektedir.

Merkezi Finans
İhale Birimi (MİFB)
Sözleşme makamıdır.

Ankara Olgunlaşma
Enstitüsü tarafından
uygulanmaktadır.

Ankara Giyim
Sanaycileri Derneği
ortak kuruluştur.

Gazi Üniversitesi
İşbirliğidir.

HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE EĞİTİMDEN İSTİHDAMA ETKİN GEÇİŞ ULUSAL SEMPOZYUMU

KATILIM BELGESİ

EĞİTİMDEN İSTİHDAMA ETKİN GEÇİŞ PROJESİ

Sayın Arş. Gör. Başak Boğday SAYGILI

Aktif İstihdam Tedbirleri Projesi II 'Kadınlara ve Gençlere Yeni Fırsatlar' Hibe Planı çerçevesinde hazırlanan, Eğitim Kurumu ve İşletme İşbirliği ile Eğitimden İstihdama Etkin Geçiş Projesinde, 05-06 Kasım 2009 tarihinde düzenlenen, 'Hazır Giyim Sektöründe Eğitimden İstihdama Etkin Geçiş Sempozyumuna' bildiri ile katılmanızdan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

Canlı Karakuş

Ankara Giyim-Sanaycileri Derneği Başkanı

Ayşenur Usta

Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Müdürü

Prof. Fatma Öztürk

G.Ü.M.E.F. Giyim Endüstrisi-Moda Tasarımı-Eğitimi
Bölüm Başkanı

stidama etkin geçis p
ndama etkin geçis projesi eğitimden istih
rojesi eğitimden istihdama etkin geçis
timden istihdama etkin geçis projesi eğitimden istihdama etkin geçis p
itümden istihdama etkin geçis projesi eğitimden istihdama etkin geçis p
n istihdama etkin geçis projesi eğitimden istihdama etkin geçis projesi eğitimden istihdama

**Eğitimden
İstihdama
Etkin
Geçiş
Projesi**

HAZIR GİYİM SEKTÖRÜNDE EĞİTİMDEN İSTİHDAMA ETKİN GEÇİŞ ULUSAL SEMPOZYUMU BİLDİRİLER KİTABI

05-06 KASIM 2009

ANKARA

Avrupa Birliği
ve Türkiye Cumhuriyeti
tarafından desteklenmektedir.

İŞKUR
tarafından yürütülmekte
ve izlenmektedir.

Merkezi Finans
İhale Birimi (MFİB)
Sözleşme makamıdır.

Ankara Olgunlaşma
Enstitüsü tarafından
uygulanmaktadır.

Ankara Giyim
Sanayicileri Derneği
ortak kuruluştur.

Gazi Üniversitesi
iştirakçidir.

Bu basılı materyal Avrupa Birliği desteği ile üretilmiştir. Bu basılı materyalin içeriğinden KTÖ Ankara Olgunlaşma Enstitüsü sorumlu olup, Avrupa Birliği'nin herhangi bir görüşünü yansıtmamaktadır.

SEMPOZYUM VE PANEL PROGRAMI

05 KASIM 2009 PERŞEMBE

Sempozyum salonu: G.Ü.M.E.F. Muzaffer Turla Konferans Salonu Ankara

08:30-09:30

Kayıt

Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı

Açılış Konuşmaları

- Cani Karakuş - AGSD Başkanı
- Nedim Örün - Türkiye Moda ve Hazır Giyim Federasyonu Başkanı
- Ayşenur Usta - Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Müdürü
- Prof. Fatma Öztürk - G.Ü.M.E.F. Giyim Endüstrisi ve Moda Tasarımı Eğitimi Bölümü Başkanı
- Prof. Dr. Fatma Alisinaoğlu - G.Ü.M.E.F. Dekanı

10:30-10:45

Ara

10:45-12:00

1. OTURUM-İstihdam Politikaları, Sosyal Tarafların Rolü ve Beklentileri

Yer: G.Ü.M.E.F. Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Bölümü Akıllı Sınıfı

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Zahide İMER

2. OTURUM - İstihdam Politikaları, Sosyal Tarafların Rolü ve Beklentileri

Yer: G.Ü.M.E.F. Muzaffer Turla Konferans Salonu

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Çetin ERDOĞAN

Değerlendirme

12:00-12:15

Öğle Arası (Yemek)

12:15-14:15

14:15-15:30

3. OTURUM - Giyim Sektöründe Hizmet İçi Eğitim, İşgücü Eğitimi ve Sorunları

Yer: G.Ü.M.E.F. Muzaffer Turla Konferans Salonu

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Tuğba VURAL

Değerlendirme

15:15-15:30

Ara

15:30-15:45

15:45-17:00

4. OTURUM - Giyim Sektöründe Hizmet İçi Eğitim, İşgücü Eğitimi ve Sorunları

Yer: G.Ü.M.E.F. Muzaffer Turla Konferans Salonu

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ziynet ÖNDOĞAN

Değerlendirme

16:45-17:00

19:00-21:00

Akşam Yemeği - Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Defile Gösterisi
Yer: Gazi Üniversitesi Gölbaşı Tesisleri

06 KASIM 2009 CUMA

PANEL : HAZIR GIYIM EĞİTİMİ VE SEKTÖR İŞBİRLİĞİ

PANEL SALONU : G.Ü.M.E.F. Muzaffer Turla Konferans Salonu Ankara

PANEL BAŞKANI : Prof. Dr. Erhan KIRTAY - Ege Üniversitesi Tekstil Muh. Bölümü Öğretim Üyesi

09:30-10:30

Açılış Konuşmaları

Panel

Panelistler:

- Prof. Dr. Turan ATILGAN - Ege Üniversitesi Tekstil Muhendisliği Bölümü Öğretim Üyesi
- Emine KIRIÇ - T.C. M.E.B. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürü
- Nedim ÖRÜN - Türkiye Moda ve Hazır Giyim Federasyonu Başkanı
- Ergin ŞENTÜRK - AGSD Yönetim Kurulu Üyesi (Moda İlgili)
- Öğle Arası (Yemek)

12:30-14:15

14:15-16:00

5. OTURUM - Hazır Giyim Üretim Süreci, Sektörde Yeni Yaklaşımlar ve Uygulamaları

Yer: G.Ü.M.E.F. Muzaffer Turla Konferans Salonu

Oturum Başkanı: Prof. Fatma ÖZTÜRK

6. OTURUM - Hazır Giyim Üretim Süreci, Sektörde Yeni Yaklaşımlar ve Uygulamaları

Yer: G.Ü.M.E.F. Kuaförlük ve Güzellik Bilgisi Bölümü Akıllı Sınıfı

Oturum Başkanı: Prof. N. Sevil KIŞOĞLU

Ara

Değerlendirme

Kapanış

15:00-15:15

15:45-16:00

16:00-16:30

ONUR KURULU

Prof. Dr. Rıza AYHAN	Gazi Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Fatma Alisinanoğlu	G.Ü. M.E.F. Dekanı
Prof. Fatma ÖZTÜRK	G.Ü.M.E.F. Giyim Endüstrisi Moda Tasarımı Eğitimi Bölüm Başkanı
Ayşenur USTA	T.C. M.E.B. K.T.Ö. Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Müdürü
Canip KARAKUŞ	AGSD Başkanı

BİLİM KURULU

Prof. Fatma ÖZTÜRK	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Semiha AYDIN	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Tüba VURAL	Gazi Üniversitesi
Prof. Sevil KIŞOĞLU	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ayten ULUSOY	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Sevinç ÜRETEN	Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Emine GÖNEN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Zülal GÜNGÖR	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Çetin ERDOĞAN	Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma KALAOĞLU	İstanbul Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent ÖZİPEK	İstanbul Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet AKALIN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Zahide İMER	Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Şule ÇİVİTCİ	Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Emine KOCA	Gazi Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatma KOÇ	Gazi Üniversitesi

HAZIR GİYİM İŞLETMELERİNİN SOSYAL SORUMLULUĞA BAKIŞ AÇILARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A STUDY ON POINT OF VIEW OF APPAREL ENTERPRISES ON SOCIAL RESPONSIBILITY

Doç.Dr. Şule ÇİVİTÇİ* Dr.Figen ÖZEREN** Araş.Gör. Başak BOĞDAY SAYGILI*

*Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Giyim End. ve Moda Tasarımı Eğitimi Bölümü

**Çukurova Üniversitesi Adana Meslek Yüksekokulu Teknik Programlar Bölümü

ÖZET

Günümüz işletmelerin, toplumsal fayda sağlamak amacı çerçevesinde sadece tüketicilerin taleplerine uygun nitelik ve miktarda mal ve hizmet üretmeleri; söz konusu bu mal ve hizmetleri tüketicilerin isteklerine uygun miktar ve yerlerde, onların ödeme güçlüklerine uygun fiyat ve zamanda sunmaları yetersiz kalmaktadır. Uzun vadeli tüketici ve toplum refahını temel alan işletmenin sosyal sorumluluk anlayışı önemli olmaktadır. İşletmelerin, toplumun değer ve amaçları açısından arzu edilen yolları takip ederek, bu yönde kararlar vermesi ve işletmenin yönetilmesi konusunda bağlı olduğu mecburiyetler sosyal sorumluluk çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın amacı, hazır giyim işletmelerinin sosyal sorumluluğa bakış açısını belirlemektir. Bu çalışmada, survey yöntemi kullanılmıştır. Araştırma örneklemini, 42 hazır giyim işletmesinin yöneticileri oluşturmaktadır. İşletmelerin kendisi, çevresi, çalışanları ve müşterileri ile ilgili sosyal sorumluluklara bakış açısını belirlemek için, örneklem grubunda yer alan yöneticilere konu ile ilgili bir anket formu hazırlanarak uygulanmıştır. Elde edilen veriler bilimsel olarak değerlendirilmiştir. Hazır giyim işletmelerinde yöneticiler ile yapılan bu araştırma sonucunda; sosyal sorumluluk kavramının her geçen gün geliştiği ve giderek daha da önem kazanacak olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda yöneticilere, sosyal sorumluluk ile ilgili çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hazır giyim, Sosyal Sorumluluk, Konfeksiyon, Yönetici.

ABSTRACT

In terms of satisfying the purpose of social benefit, it is insufficient to produce goods and services at qualities and quantities suitable for consumer needs and to supply them in times and places conforming consumer demands by today's enterprises. Perception of social responsibility for an enterprise that takes notice of long term welfare of consumers and society is of importance. Necessities that bind enterprises relating to making decisions and management following desired ways in terms of values and purposes of the society are evaluated in the context of social responsibility. The aim of this study is to determine the point of views of clothing industry on social responsibility. Survey method was utilized in the study. Sample of research was managers of 42 clothing enterprises. A survey form was prepared and applied to the sample in order to determine their point of view on social responsibility related to their own enterprise, its environment, employees and customers. Data obtained was scientifically evaluated. As a result of this study applied on the managers of clothing enterprises, it is concluded that the concept of social responsibility progresses gradually and will become more important. According to these results, several suggestions on social responsibility were made to the managers.

Keywords: clothing, social responsibility, ready-to-wear, manager.

1. GİRİŞ

İşletmeler, çevrelerindeki sistemin bir parçası olarak yaşamlarını sürdürebilmeleri için bu sistemdeki değişikliklere uyum sağlamalıdır. İşletmeler, sistemdeki değişikliklere uyum sağlamada, modern işletme yönetiminin en temel özelliği olan sorumluluğu bir araç olarak kullanmalıdırlar. Toplumsal yaşamın bir gereği olarak ortaya çıkan sorumluluk kavramı, değişen şartlara bağlı olarak, boyutları ve etki alanı artmış şekilde sosyal sorumluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal sorumluluk; "işletmenin ekonomik faaliyetlerinin, onunla ilgili tarafların (hissedarlar, çalışanlar, tüketiciler ve tüm toplum) hiçbirinin çıkarlarına zarar verilmeden yönetilmesi ya da bir şirketi, markayı ilgili bir sosyal amaç veya soruna, karşılıklı fayda sağlamak üzere bağlayan stratejik bir konumlandırma ve pazarlama aracı" şeklinde tanımlanabilir (Tokay,1999:9),(Pringle, Thompson,1999:3).

İşletmelerin sosyal sorumlulukları, modern yönetim anlayışında, üzerinde sıklıkla durulmaya başlanan ve tartışılan bir konu haline gelmiştir. Günümüzde toplum, giderek artan bir oranda işletmelerin sosyal sorumluluk üstlenmeleri konusunda baskı yapmaya başlamıştır. Bunun sonucunda topluma hizmet amacı gözetilmeksizin, sadece kar amacına yönelen firmaların başarı şansı azalmıştır.

İşletmeler için işletmeyi verimli kılmak, örgütsel etkililik için ne denli önemli ise, işletmeyi topluma yararlı kılmak da o denli önemli hale gelmiştir. Bu nedenle işletmelerin, sosyal sorumluluk üstlenmeleri ile ilgili kararlar vermesinde, üstlendikleri bu sorumlulukları yerine getirmesi ve kurumsallaştırması için günümüz koşullarına uygun stratejileri geliştirmeleri gerekmektedir (Aslantepe, 1999: 41).

Hazır giyim işletmeleri satış açısından bakıldığında çalışanlarına karşı olduğu gibi müşterilerine karşı da sorumluluk taşırlar ve aynı zamanda tedarikçi açısından bakıldığında çalışma ortaklarıyla onların çalışanlarından da sorumludurlar. Bunun dışında da toplumsal yaşamın ve toplumsal sorumluluk bilincinin bir parçası olarak devlete, topluma ve çevreye karşı da sorumludurlar (İnan, 1999:138).

Bu çerçevede, tekstil ve hazır giyim sanayinin günümüz rekabet şartlarında başarılı olabilmesi için;

- Teknoloji ve Ar-Ge yanında artık insan hakları ve çalışma hayatını düzenleyen küresel kurallara da özen göstermek ve büyük bir hızla bunlara uygun düzenlemeler yapmak,
- Dünya pazarlarına açılmayı ve kalıcı olmayı hedefleyen firmaları bilinçlendirmek,
- Uluslararası rekabet açısından her an güçlü olmalarını sağlayabilmek, amacıyla, insan haklarına ve çalışma hayatını düzenlemeye yönelik ülkenin yasal mevzuatı ve bu kapsamda uluslararası anlaşmalarla taraf olunan kurallar ile yabancı mümessil firmaların yayınladıkları sosyal ve çevre standartlarına uyulması büyük önem arz etmektedir (Çolak, 1999:17).

Üreticilere yönelik çalışma ilkeleri, firmaya direkt üretim veya fason üretim yapan tüm fabrikalar veya bunların yan kuruluşları, bağlı şirketleri, bölümleri için geçerlidir (Çangar, 1999:3).

İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Alanları

İşletmelerin ilişkili oldukları birçok sosyal sorumluluk alanları vardır. Bunlar, sosyal sorumlulukların sınırlarını, kapsam ve konularını oluşturmaktadır.

Sosyal sorumlulukların kapsamı şu şekilde sıralanabilir;

- İşletme ve onun yöneticileri, hissedarlara veya sermaye sahiplerine karşı yükümlüdürler.
- Yakın çevreye istihdam olanakları temin edilmelidir, işe almada, cinsiyete, ırka ve sosyal sınıflara eşit davranılmalıdır,
- Tüketici korunmalıdır.
- İş ahlakına sahip olunmalıdır. Haksız ve aşırı karlar elde etme, rakip firma mallarını kötüleyici ve küçük düşürücü reklâmlar yapma gibi iş ahlakına ters davranışlar sergilenmemelidir,
- Çevre kirliliği önlenmeli ve çevre yaşanabilecek bir ortam olarak korunmalıdır,
- İnsanlığa karşı duyulması gereken ihtiyari sorumluluklardır (Berberoğlu; 1999: 1-6).

Hazır Giyim İşletmelerindeki Sosyal Sorumluluk İlkeleri

Türkiye'den alım yapan büyük perakende mağaza zincirlerinin şart koştuğu sosyal ve çevre standartları yanında, Türkiye'nin de çalışma, sosyal güvenlik ve milli eğitim mevzuatlarının bir gereği olarak üretici firmaların uymak zorunda olduğu koşullar sırasıyla şunlardır (Çolak, 1999:17-20);

- Fabrikalar, ilgili tüm çevre kanunları ve tüzüklerine uymalıdır.
- Fabrikalar elemanları, kişilik özellikleri veya inançları temelinde değil, işi yapabileceğini esas alarak istihdam edilmelidir.
- Fabrikalar mahkûm, sözleşme ile bağlanmış veya zorunlu çalışmaya yönelik eleman istihdam etmemelidir.
- Fabrikalar sadece ya yasalarla belirlenmiş olan yaş sınırını aşan ya da en az 14 yaşında (bazı firmalar için 15 yaşında) (bunlardan hangisi büyükse) eleman istihdam etmemelidir. Ayrıca, fabrikaların çocukların çalıştırılması ile ilgili diğer kanunlara da uygun hareket etmesi gerekmektedir.
- Fabrikalar çalışma saatleri, ücretler ve fazla mesai ücretlerini ilgili kanunlar çerçevesinde belirlemelidir.
- Fabrikalar, tüm işçilere saygılı ve dürüst bir muamele göstermeli ve onlara sağlıklı ve güvenli bir ortam sağlamalıdır.

- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili taraflar, birimler ve kişiler, işlerin yürütüldüğü fiziki şartları, kullanılan araçları, karşılaşılan zehirli ve diğer maddeleri, psikolojik şartları dikkate aldıkları gibi, başta çalışma süreleri ve iş yoğunluğu olmak üzere işin düzenlenmesi kavramı altında ele alınan çalışma şartlarını da göz önüne almak durumundadır (Tokay,1999:9-11).

Bu araştırmanın amacı; bir şirketi veya bir markayı ilgili bir sosyal amaç veya soruna, karşılıklı fayda sağlamak üzere bağlayan stratejik bir konumlandırma ve pazarlama aracı olarak kullanılan sosyal sorumluluk ilkesine, işletmelerin bakış açısını belirleyerek yöneticilerde sosyal sorumluluk bilincini uyandırmaktır. Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırma, hazır giyim işletmelerinin sosyal sorumluluğa bakış açısını belirlemek amacıyla planlanıp yürütülmüştür.

2.YÖNTEM

Bu araştırmanın örneklemini, İstanbul, Ankara ve Eskişehir illerinde faaliyet gösteren işletmelerden rastlantısal olarak seçilen ve ölçme aracına cevap vermeyi kabul eden hazır giyim işletmelerinin yöneticileri oluşturmaktadır.

Araştırma metodu olarak, gerekli olan verilerin sağlıklı olarak elde edilip istatistiksel analize olanak verecek şekilde düzenlenebilmesi için tarama (survey) yöntemi, araştırma verilerini elde etmek içinde ölçme aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket formunun hazırlanmasında, öncelikle yapılan literatür taraması sonucunda ulaşılan kaynaklar incelenmiş, konu ile ilgili bilgiler değerlendirilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda ölçme aracı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Verileri toplamak için hazırlanan anket dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; firmanın kendi içindeki sosyal sorumluluklarıyla ilgili bilgileri, ikinci bölüm; firmaların çevrelerine karşı olan sosyal sorumluluklarıyla ilgili bilgileri, üçüncü bölümde; firmaların çalışanlarına karşı olan sosyal sorumluluklarıyla ilgili bilgileri, dördüncü bölümde ise; firmaların müşterilerine karşı olan sosyal sorumluluklarıyla ilgili bilgilerini ortaya koymaya yönelik 5'li likert tipinde hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. Araştırmada veri toplayabilmek için oluşturulan anket soruları sade ve basit biçimde geliştirilmiştir. Anketin dilinin anlaşılır olmasına özen gösterilmiş ve anketin uygulanması sırasında gerekli durumlarda yöneticilere açıklama yapılmıştır.

Çalışmada beşli likert ölçeği ile ölçülen 29 farklı değişken için ölçek geçerliliği/güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa (α) test istatistiği sonuçlarına bakılmıştır. Cronbach Alfa Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (Özdamar, 2002). Araştırmada yapılan Cronbach Alpha (α) istatistiği = 0,9514 olarak hesaplanmıştır. Bulunan bu sonuçlara göre veri toplama aracında (ankette) kullanılan 29 adet ölçekli soruların geçerlilik ve güvenilirlik test sinamasında geçerliliği ispatlanmıştır. Sonuç olarak hem bütünsel anlamda, hem de ölçek bazında kullanılan soruların tümü için geçerlilik/güvenilirlik sağlanmıştır.

Araştırma sonucunda, anket yardımı ile elde edilen verilerin analizleri, bilgisayarda SPSS 11,5 istatistik yazılımından yararlanılarak yapılmıştır. Elde edilen veriler, verilerin türüne göre frekans ve yüzde dağılım değerlerinin olduğu tablolarda sunulmuştur.

3.BULGULAR ve YORUM

İşletmelerin sosyal sorumluluk ile ilgili görüşlerine ilişkin veriler aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Firmanın Kendi İçindeki Sosyal Sorumluluklarıyla İlgili Bilgiler

Firmanın Kendi İçindeki Sosyal Sorumlulukları	Tamamen Katılmıyorum S(%)	Kısmen Katılmıyorum S(%)	Fikrim Yok S(%)	Kısmen Katılıyorum S(%)	Tamamen Katılıyorum S(%)
Firmaların işçiler ile belirlenmiş ve ilan edilmiş misyon değerleri olmalıdır	3(7,1)	5(11,9)	6(14,3)	12(28,6)	16(38,1)
Firmaların etik kuralları olmalıdır	4(9,5)	6(14,3)	7(16,7)	11(26,2)	14(33,3)
Etik değerlerden ya da sosyal sorumluluktan sorumlu bir müdür olmalıdır	4(9,5)	3(7,1)	6(14,3)	19(45,2)	10(23,8)
Firmalar çıkar gruplarına karşı, bilgi ve karar paylaşımı hususunda, şeffaf bir tavır sergilemelidir	1(2,4)	5(11,9)	7(16,7)	11(26,2)	18(42,9)
Firmalar sürdürülebilir ve ölçülebilir sosyal sorumluluk projesi uygulamalıdır	-	3(7,1)	6(14,3)	13(31)	20(47,6)
Ürünler sosyal sorumluluk ilkelerine uygun olmalıdır	1(2,4)	3(7,1)	5(11,9)	15(35,7)	18(42,9)
Firmalar sosyal sorumluluk yıllık raporu yayınlamalıdır	3(7,19)	4(9,5)	3(7,1)	13(31)	19(45,2)

Tablo 1'e göre, araştırma kapsamındaki firmaların %38,1'i firmaların işçiler ile belirlenmiş ve ilan edilmiş misyon değerlerinin olması gerektiğini, %33,3'ü firmaların etik kurallarının olması gerektiğini, %45,2'si etik değerlerden ya da sosyal sorumluluktan sorumlu bir müdür olması durumuna kısmen katılmaktadır. Firmaların %42,9'u çıkar gruplarına karşı, bilgi ve karar paylaşımı hususunda, şeffaf bir tavir sergilenmesi durumuna tamamen katılmaktadır. Bu bulguya göre hazır giyim işletmeleri hissedarlara veya sermaye sahiplerine karşı yükümlülüklerini yerine getirdikleri düşünülebilir. %47,6'sı firmalar sürdürülebilir ve ölçülebilir sosyal sorumluluk projesi uygulamalıdır durumuna tamamen katılmaktadır. Firmaların %42,9'u ürünlerin sosyal sorumluluk ilkelerine uygun olmalıdır durumuna tamamen katılmaktadır. Firmaların %45,2'si sosyal sorumluluk yıllık raporu yayınlanması gerektiğine tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Sosyal sorumluluk kampanyaları, marka yaratmak ve markaların doğasını anlamak kapsamında ortaya konması gerekmektedir (Pringle, Thompson:1999:4). Bu nedenle firmalar sosyal sorumluluk yıllık raporu yayınlamanın marka açısından önemli buldukları ortaya çıkmıştır.

Tablo 2: Firmaların Çevrelerine Karşı Olan Sosyal Sorumluluklarıyla İlgili Bilgiler

Firmaların Çevrelerine Karşı Olan Sosyal Sorumlulukları	Tamamen Katılmıyorum S(%)	Kısmen Katılmıyorum S(%)	Fikrim Yok S(%)	Kısmen Katılıyorum S(%)	Tamamen Katılıyorum S(%)
Firmalar kalite ve çevre standartlarından bir ya da bir kaçına sahip olmalıdır	3(7,1)	6(14,3)	9(21,4)	14(33,3)	10(23,8)
Firma, kamu yararına yönelik projelere destek vermeli ve işbirliği yapmalıdır	1(2,4)	5(11,9)	4(9,5)	20(47,6)	12(28,6)
Firma toplumun ihtiyaç ve ahlaki değer beklentilerini karşılayan özellik taşımalıdır	-	2(4,8)	6(14,3)	7(16,7)	27(64,3)
Firma, çevrenin korunmasına ilişkin yasal değerlere uymalıdır	-	-	5(11,9)	15(35,7)	22(52,4)
Firma, çevreye pozitif katkı verecek aktivitelerde bulunmalı ve kamu oyunu bilinçlendirmelidir	2(4,8)	5(11,9)	7(16,7)	12(28,6)	16(38,1)
Firma, çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltmalıdır	1(2,4)	3(7,1)	6(14,3)	10(23,8)	22(52,4)
Kirlilik konusunda firma, çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltmalıdır	1(2,4)	2(4,8)	7(16,7)	7(16,7)	25(59,5)
Enerji tasarrufu konusunda firma, çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltmalıdır	9 21,4	5 11,9	3 7,1	9 21,4	16 38,1
Yeni ürünler geliştirirken bunların çevre üzerindeki olası etkilerini göz önünde bulundurmalıdır	5(11,9)	11(26,2)	9(21,4)	10(23,8)	7(16,7)

Tablo 2 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan firmaların %33,3'ü kalite ve çevre standartlarından bir ya da bir kaçına sahip olmalıdır (ISO, SA 8000 vb.) durumuna kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Sorumlulukların farkında olan ve onları dünya seviyesine ulaştırmak ve rakip firmalarla yarışmak isteyen şirketler SA 8000, WRAP ve AVE gibi sosyal sorumluluk uygulamalarını yerine getirmektedir (Öznaz ve diğ., 2006). %47,6'sı; firma, kamu yararına yönelik projelere destek vermeli ve işbirliği yapması gerektiğine kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Firmaların %64,3'ü firmanın toplumun ihtiyaç ve ahlaki değer beklentilerini karşılayan özellik taşıması gerektiğine tamamen katılmaktadır. Firmaların, %52,4'ü firmanın, çevrenin korunmasına ilişkin yasal değerlere uyması gerektiğine tamamen katılmaktadır. %38,1'i firmanın, çevreye pozitif katkı verecek aktivitelerde bulunması ve kamuoyunu bilinçlendirmesi gerektiğine tamamen katılmaktadır. Doğal çevrenin korunması konusunda firma, çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltması gerektiğine firmaların %52,4'ü tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Kirlilik konusunda firma, çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltması gerektiğine firmaların %59,5'i tamamen katılmaktadır. Firmaların %38,1'i enerji tasarrufu konusunda firma, çevre üzerindeki olumsuz etkisini azaltması gerektiğine tamamen katılmaktadır.

Yeni ürünler geliştirirken bunların çevre üzerindeki olası etkilerini göz önünde bulundurmak gerektiğini firmaların %26,2'si kısmen katılmadıklarını belirtmişlerdir. Eko standartları, üretim ve mamülün çevre ve insan sağlığına zarar vermemesi için gerekli koşulları içerir. Eko-Etiket ise tüketicilerin sağlık ve çevreye olan duyarlılığını artırmak, bu yönde zararlı olmayan ürünleri tercih etmeye yönlendirmek amacını taşır (Dedeoğlu, 1997). Yaşanmakta olan küresel ısınmanın

etkisinden dolayı insanlar artık daha çok çevre konusunda bilinçlidir. Bu nedenle üretim sektöründe bulunan bütün firmalar üretecekleri ürünün çevreye olan etkisini düşünerek üretim yapmalıdır.

Tüketicilerde çevresel tekstil bilincinin artması ile birlikte, birçok tekstil üreticisi, konfeksiyon imalatçısı ve satıcılarının ürünlerini pazarlarken eko etiketini hatırlatan eko koleksiyonları için zehirli madde bulundurmeyen 'çevre dostu' "zehirsiz", "tabii" gibi terimleri eşyalarında kullanarak avantaj sağlamaya çalıştıkları izlenmektedir. (Toprakkaya, 1991)

Tablo 3: Firmaların Çalışanlarına Karşı Olan Sosyal Sorumluluklarıyla İlgili Bilgiler

Firmaların Çalışanlarına Karşı Olan Sosyal Sorumlulukları	Tamamen Katılmıyorum S(%)	Kısmen Katılmıyorum S(%)	Fikrim Yok S(%)	Kısmen Katılıyorum S(%)	Tamamen Katılıyorum S(%)
Firma işe alımlar, çalışma ve terfi sırasında kurum içi eğitim süreçleri vermelidir	5(11,9)	3(7,1)	9(21,4)	8(19)	17(40,5)
Çalışanlar firmanın değerlerinin ve davranış kurallarının önemi hakkında eğitilmelidir	3(7,1)	2(4,8)	4(9,5)	18(42,9)	15(35,7)
Çalışanların, kararlara ve uygulamalara katılımı, iş tatminini artırır	3(7,1)	5(11,9)	1(2,4)	12(28,6)	21(50)
Firmada çalışanlar için prim uygulaması kullanılmalıdır	2(4,8)	1(2,4)	3(7,1)	7(16,7)	29(69)
Hem iş yerinde, hem de işe alım sırasında her türlü ayrımcılığa karşı uygun önlemler alınmalıdır	1(2,4)	4(9,5)	1(2,4)	17(40,5)	19(45,2)
Firmada; sağlık, güvenlik ve refah konusunda çalışanları yeteri kadar koruyacak düzeyde uygun düzenlemeler yapılmalıdır	-	2(4,8)	1(2,4)	9(21,4)	30(71,4)
Çalışanlara karşı insan haklarına saygılı bir politika uygulayarak yönetilmelidir	-	2(4,8)	3(7,1)	16(38,1)	21(50)
Firma içerisinde uygun bölümlerde çocuk işçilere yer verilmelidir	16(38,1)	8(19)	1(2,4)	8(19)	9(21,4)

Tablo 3'te firmaların çalışanlarına karşı olan sosyal sorumluluklarıyla ilgili bilgiler bulunmaktadır. Bu bilgilere göre, firmaların %40,5'i işe alımlar, çalışma ve terfi sırasında kurum içi eğitim süreçleri vermesi gerektiğine tamamen katılmaktadır. Firmaların %42,9'u çalışanlar firmanın değerleri ve davranış kurallarının önemi hakkında eğitilmesi gerektiğine kısmen katılmaktadırlar. Firmaların %50'si çalışanların, kararlara ve uygulamalara katılımı, iş tatminini arttırdığına tamamen katılmaktadır. Firmada çalışanlar için prim uygulaması kullanılmasına firmaların %69'u tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir. Çünkü prim uygulaması olduğunda, çok çalışan işçi ödüllendirilmiş olduğundan, işçiler daha istekli ve sonuçtan mutlu olarak çalışmaktadırlar.

Firmaların %45,2'si hem iş yerinde, hem de işe alım sırasında her türlü ayrımcılığa (örn: kadınlara, etnik gruplara, engellilere vb.) karşı uygun önlemler alınması gerektiğine tamamen katılmaktadır. Anayasamızın 50.maddesine göre; "Kimse yaşına cinsiyetine, ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Çocuklar ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar, çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar" (<http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm>). Uluslararası çalışma örgütünün 2007'de hazırlamış olduğu rapora göre Türkiye'de işgücü piyasası cinsiyetçi bir yapıya sahiptir. Ancak AB sosyal politikasının temel amaçlarından biri kadın ve erkek eşit muameleye tabi olmasıdır (AB ve Eşitlik, 2002:1). Kadın istihdamının niteliksel ve niceliksel olarak artırılması için hükümet kalkınma planlarına bu konuyu dâhil etmelidir (Toksöz, 2007:100). Konfeksiyon sektörü emek yoğun ve beceri gerektiren bir sektör olması nedeniyle genellikle kadın işçiler bu sektörde yer almaktadır (Kadın Statüsü ve Sorunları genel Müdürlüğü, 1999:110).

Firmada; sağlık, güvenlik ve refah konusunda çalışanları yeteri kadar koruyacak düzeyde uygun düzenlemeler yapılması gerektiğine firmaların %71,4'ü tamamen katılmaktadır. Gelişmekte olan ve özellikle ağır işgücünün olduğu ülkelerdeki sosyal ve baskıcı grupların geçerliliğinin (etkililiğinin) bir sonucu olarak işçiler uygun şartlar altında çalışmalıdır.

Firmaların %50'si çalışanlara karşı insan haklarına saygılı bir politika uygulanması gerektiğine tamamen katılmaktadır.

Firmaların %38,1'i uygun bölümlerde çocuk işçilere yer verilmesine tamamen katılmamaktadır. Çocuk işçiliğinin tamamen ortadan kalkması, nihai ve uzun dönemli hedef olmasına karşın, ülkelerdeki sosyal ve ekonomik gelişmelere bağlıdır. TİSK'in 2002'de hazırlamış olduğu rapora göre çocuk işçiler tarımdan sonra sanayi alanında daha yaygın olarak çalışmaktadırlar. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının bir raporuna göre de piyasa şartları,

ekonomik ve mali sıkıntılar, çocukların ucuz ve uysal işgücü olarak görülmesi bazı işverenlerinde yeterli bilince sahip olmaması, küçük işletmelerin ekonomik ve teknik imkânlarının yetersiz oluşu gibi faktörler çocuk iş gücünün talep edilmesine neden olmaktadır.

Tablo 4: Firmaların Müşterilerine Karşı Olan Sosyal Sorumluluklarıyla İlgili Bilgiler

Firmaların Müşterilerine Karşı Olan Sosyal Sorumlulukları	Tamamen Katılmıyorum S(%)	Kısmen Katılmıyorum S(%)	Fikrim Yok S(%)	Kısmen Katılıyorum S(%)	Tamamen Katılıyorum S(%)
Müşteriler, firmanın değerlerini ve davranış kurallarını bilmelidir	5(11,9)	6(14,3)	2(4,8)	14(33,3)	15(35,7)
Ürün ve hizmetlerde, tüketiciyi dürüst ve açıkça bilgilendirme politikası sergilenmelidir	3(7,1)	4(9,5)	5(11,9)	15(35,7)	15(35,7)
Firma sorumluluklarını yerine getirirse müşteri memnuniyeti artar	-	3(7,1)	1(2,4)	12(28,6)	26(61,9)
Müşteri tatmininin sağlanması sonucunda, şikâyet oranlarında azalma gözlenebilir	-	-	3(7,1)	10(23,8)	29(69)

Tablo 4'te firmaların müşterilerine karşı olan sosyal sorumluluklarıyla ilgili bilgiler bulunmaktadır. Firmaların %35,7'si müşterilerin, firma değerlerini ve davranış kurallarını bilmesi gerektiğine tamamen katılmaktadır. Ürün ve hizmetlerde, tüketiciyi dürüst ve açıkça bilgilendirme politikası sergilenmesi gerektiğini firmaların %35,7'si tamamen katılmakta, diğer %35,7'si kısmen katılmaktadır. Firmaların %61,9'u firma sorumluluklarını yerine getirirse müşteri memnuniyetinin arttığına tamamen katılmaktadır. Firmaların %69'u müşteri tatmininin sağlanması sonucunda, şikâyet oranlarında azalma gözlenebilmesine tamamen katıldıklarını belirtmişlerdir.

4. SONUÇ

Bir şirketi veya markayı ilgili bir sosyal amaç veya soruna, karşılıklı fayda sağlamak üzere yapılan sosyal sorumluluk, firmaların kullandığı en önemli pazarlama araçlarından biridir. Hazır giyim firmalarının sosyal sorumluluğa bakış açılarını belirlemek üzerine yapılan bu araştırmada; firmaların çalışanlarıyla birlikte belirlediği misyonu ve etik kuralları olması gerektiği, firmaların sürdürülebilir ve ölçülebilir kamu yararına yönelik sosyal sorumluluk projeleri olması gerektiği, ürünleri sosyal sorumluluk ilkelerine uygun olması gerektiği ve sosyal sorumluluk projeleri bir pazarlama aracı olarak görüldüğünden, sosyal sorumluluk raporu yayınlanması gerektiği saptanmıştır. Firma ürünlerini üretirken ve pazarlarken kalite, çevre standartlarına ve yasalara uyması gerektiği, firma sosyal sorumluluklarında çevre için pozitif katkı sağlayacak projelerde bulunması gerektiği ortaya çıkmıştır. Firma çalışanlarına kurum içi eğitim vermesi gerektiği, çalışanların, kararlara ve uygulamalara katılımı, iş tatminini arttırdığı; firmada her türlü ayrımcılığa karşı uygun önlemler alınması gerektiği, sağlık, güvenlik ve refah konusunda çalışanları yeteri kadar koruyacak düzeyde uygun düzenlemeler yapılması gerektiği saptanmıştır. Firmaların sosyal sorumluluklarını yerine getirdiklerinde müşterilerin memnuniyetinin arttığı, müşteri tatmini sağlandığı takdirde, şikâyet oranlarının azaldığı saptanmıştır.

Bütün sonuçlar dikkate alınarak; hazır giyim firmalarının, çevre üzerinde olumsuz etkisi azaltılmalı ve çevreye pozitif katkı sağlayacak, çalışanlarını ve müşterilerini memnun edecek sosyal sorumluluk projelerine sahip olmalıdır. Firma, çalışanlara karşı insan haklarına saygılı bir politika uygulayarak yönetilmeli, ürün ve hizmetlerde, tüketiciyi dürüst ve açıkça bilgilendirme politikası sergilenmelidir.

KAYNAKÇA

Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği; 2002. **AB ve Eşitlik, İstihdamda Eşit Fırsatlar**, Ankara.

ASLANTEPE, G., 1999. Kesimlerin Aktif ve İstekli Katılımları, ILO-IPEC Programı'nın Türkiye'deki Başarısına Önemli Katkıda Bulunmuştur, İşveren, TİSK, Cilt: XXXVII, Sayı: 7, Nisan, s:41, 15

BERBEROĞLU, E., 1999, Küresel Ekonomiye Seattle Duvarı, Hürriyet.

Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 1999. **Çalışma Hayatı İstatistikleri**, Yayın No: 24, Ankara, Haziran.

ÇOLAK, Ö. F., 1999. **Çocuk İşgücü ve Eğitim**, İşveren, TİSK, Cilt: XXXVII, Sayı: 7, Nisan, s: 17 – 20

ÇONGAR, Y., 1999. **Binyıl Raund'unun Eşiğinde...**, Milliyet, 6 Aralık 1999.

İNAN, A., 1998. İstihdama Kabulde Asgari Yaşa İlişkin 138 Sayılı ILO Sözleşmesi ve İç Hukukumuz, İşveren, TİSK, Cilt: XXXVI, Sayı: 11, Ağustos, s:138 – 140.

DEDEOĞLU, A.Ö.1997. Uluslararası Pazarlarda ISO 14000 Çevre Standartları, Pazarlama Dünyası, Yıl.1, sayı.65, (Eylül-Ekim).

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, 1999. Yeni Üretim Süreçleri ve Kadın Emeği, Ankara.

ÖZNAZ, D.; İŞGÖREN, N.; İŞGÖREN, E.; Social Responsibility Principles in Textile – Ready Wear Industry and Sectoral Applications, 1 st İstanbul Internaional Textile and Textile Machinery Conferance, 2 June 2006, İstanbul, TURKEY.

Pringle, H.; Thompson, M.;Çeviren: Zeynep Yelçe, Canan Feyyat, 2000. Marka Ruhu, Sosyal Sorumluluk Kampanyaları İle Marka Yaratmak, Scala Yayıncılık, İstanbul, s:3-4.

TOKAY, M. ve ERCAN, R.,1999. Aferin Bize (I), Zaman, 7 Ekim, s:9.

TOPRAKKAYA, D., SEBER, A.,1991. Tekstil Terbiyesinde Kullanılan Bazı Kimyasalların Ekolojik Etkileri, Tekstil Konfeksiyon, U.S.A.Chemical Regulation Reporter.

TOKSÖZ, G., 2007. Türkiye’de Kadın İstihdamının Durumu, Uluslararası Çalışma Örgütü(ILO), Ankara, s:100.

<http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm>